

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1865.

ΤΟΜΟΣ ΙΓ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 377.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

τῶν Μεγάλων Μαγίστρων τοῦ ἐν Ῥόδῳ
Τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν.

Πραγματεία Β' (α).

Διόδοτος Δε Γοζῶν.

Diodat de Gozon.

1546—1555.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἡλιῶνος, διάδοχος αὐ-
τοῦ ἐξελέγη ἀμέσως ὁ Διόδοτος Δε Γοζῶν. Διηγούν-
ται οἱ ἱστορικοὶ, ὅτι ἐν τῇ πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Μεγά-
λου Μαγίστρου συγκροτηθεῖσῃ συνόδῳ ἤρωτήθη ὁ
Διόδοτος, τίνα φρονεῖ κατάλληλον διὰ τὸ τοιοῦτον
ἀξίωμα; οὗτος δὲ προσέτεινε τὸν ἑαυτὸν του, λέγων
ὅτι οὕτω μόνον ἐξεπλήρου τὸν ὄρκον τοῦ νὰ ἐκλέξῃ
τὸν ἀξιώτατον. Ἄλλ' ἡ διήγησις αὕτη ἀναιρεῖται ἐκ
τινος ἐπιστολῆς τοῦ Κλήμεντος ς'. ἐξ ἧς προκύπτει
τὸ ἐναντίον, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἐδέχθη τὴν ἀρχὴν εἰμὴ
μετὰ ὄριμον σκέψιν, διότι ἐθεώρει τὸ βῆρος τῆς
διοικήσεως ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του. Μόλις ἐκ-
λεχθεὶς Μέγας Μάγιστρος, ἠναγκάσθη ν' ἀντιπολε-
μήσῃ τοὺς ὀθωμανοὺς, προσβαλόντας τὴν νῆσον

Ἰμβρον. Στόλος συμμαχικὸς ἐκ πλοίων τῆς Ῥόδου,
τῆς Κύπρου, τοῦ Πάπα καὶ τῆς Ἑνετικῆς πολιτείας
συνηθροίσθη ἐν Σμύρνῃ, ὑπὸ τὴν ἐδηγίαν τοῦ τῆς
Λομβαρδίας ἡγουμένου Ἰωάννου Βιάνδρα. Ὁ ἐν Ἰμ-
βρῳ Μουσουλμανικὸς στόλος, προσβληθεὶς αἰφνι-
δίως, κατεκῆ, αἰχμαλωτισθέντων 5,000 Τούρκων.
Ἄλλ' ἀκολούθως ἡ ἀποχώρησις τοῦ βασιλέως τῆς
Κύπρου καὶ αἱ τῶν Γενουαίων μετὰ τῶν Ἑνετῶν
διχόνοιαι διέλυσαν τὴν ἐπωφελεῖ τὰύτην συμμα-
χίαν, ὥστε ὅλον τὸ βῆρος τοῦ πολέμου ἀπέμεινεν
ἐπὶ τῶν Ἰπποτῶν τῆς Ῥόδου. Κατὰ προτροπὴν τοῦ
Πάπα Κλήμεντος ς'. οἱ Ἰππῶται ἐβοήθησαν, τῷ
1351, τὸν βασιλέα τῆς Ἀρμενίας Κωνσταντῖνον Δ'.
κατὰ τοῦ κρατερῶς καταστρατεύσαντος Σουλτάνου
τῆς Αἰγύπτου. Εἰ δὲ καὶ τέκνον τοῦ ἀντολικοῦ δόγ-
ματος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας, δὲ ὑπελόγησεν ὁ-
μως ὁ Διόδοτος τὴν διαφορὰν τοῦ θρησκευματος,
ἀλλὰ χριστιανὸς μᾶλλον ἢ ρωμαιοκαθολικὸς ἀνεδεί-
χθη. Ὁ στρατὸς τῶν Ἰπποτῶν, μεταβιβασθεὶς διὰ
τῶν κατέργων τοῦ τάγματος, ἐνίκησε τοὺς Σαρακη-
νοὺς, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀρμενίας, βοηθούμενος ὑπὸ
τῶν κραταιῶν του συμμαχῶν, ἀνέκτησε πάσας τὰς
ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων κυριευθεῖσας πόλεις. Ἄλλ'
ἐνθ' οἱ πόλεμοι οὗτοι ἐξήντηλον τὰ εἰσοδήματα τοῦ
Τάγματος, αἱ ἐξ Εὐρώπης συνεισφοραὶ δὲν ἔφθανον
εἰς τὸ ταμεῖον τακτικῶς, ἢ δὲν ἐστέλλοντο παντά-

(α) Ἴδε φυλλ. Πανδώρας 214, 215—Τόμ. Θ'.

πασι, διότι πολλοὶ τῶν Κομμενδούρων ἤρχιζον νὰ σφετερίζωνται τὰ ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ Τάγματος εισοδήματα. Ἡ ἕνεκα τῶν καταχρήσεων τούτων λύπη τοῦ Διοδότου, τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας καὶ οἱ πολλοὶ κόποι ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ζητήσῃ ἐπανειλημμένως παρὰ τοῦ Πάπα τὴν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματός του παραίτησιν, ὥστε ὁ Ἰννοκέντιος Δ΄. ἔπεμψε τέλος εἰς Ρόδον ἄδειαν ἵνα ἐκλέξωσι νέον Μέγαν Μάγιστρον. Ἄλλ' ἐν τούτοις ὁ Διοδότος ἀπέθανεν αἰφνιδίως τῇ 7 Δεκεμβρίου 1353, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου του ἐχαράχθη ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή, **CY GIST LE VANQUEUR DU DRAGON**, ἀνιτιτομένη τὸν θάνατον ὑπερμεγέθους τινὸς δράκοντος, ὃν ἐφόνευσε ὁ δὲ Γοζῶν πρὶν ἢ ἐκλεχθῆ Μέγας Μάγιστρος. Ὁ Paoli φρονεῖ ὅτι ἡ δικαιωθεῖσα παράδοσις περὶ τῆς μετὰ τοῦ δράκοντος πάλης τοῦ δὲ Γοζῶν εἶναι ἀπλοῦς μῦθος. Ἄλλ' ἡ ἐπιβεβαίωσις πολλῶν ἀξιοπίστων ἱστορικῶν, ἡ μαρτυρία τοῦ Thevenot, ὅστις διηγεῖται ὅτι εἶδεν ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ λιμένος τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος, καὶ προσέτι ἀρχαία τις ζωγραφία, εὑρεθεῖσα ἐν τινοῖσι τῆς Ρόδου ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Rottiers, δὲν ἀφίνοσιν ἀμφιβολίαν ὅτι ἡ διήγησις, καίτοι μεταπλασθεῖσα μυθικῶς, στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας. Τὸ ἀντίγραφον τῆς περὶ ἧς λόγος εἰκόνας, ἥτις φαίνεται ἐν τῷ ἄτλαντι τοῦ συγγράμματος τοῦ Rottiers, παριστάνει τὸ θηρίον ὡς κροκόδειλον.

1. Γιλιάτον.

Ἐμπροσθεν. +: FR: DEODAT: D: GOSONO: DI: GRA: MR. (Fratr Deodatus De Gosono Dei Gratia Magister). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

Ἐπισθεν. + OSPITAL: S: IOHIS: IRLNI: QT: RODI (Hospitalis Sancti Iohannis Hierosolymitani Conventus Rodi). Σταυρὸς πεποικιλμένος ὑπὸ κρίνων. Τὰ στοιχεῖα **A** καὶ **L** εἰς τὴν λέξιν **OSPITAL** εἶναι συμπεπλεγμένα.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκους Ἐνετικοὺς 75 ⁵/₈.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Ἰωάννης Φερδινάνδος Δὲ Ἑρέδια,

Jean Ferdinand de Héredia.

1376—1396.

Ὁ Ἰωάννης Φερδινάνδος Δὲ Ἑρέδια κατήγετο ἕκτινος τῶν εὐγενεστέρων οἰκῶν τοῦ βασιλείου τῆς Ἀραγωνίας καὶ ἐρημάτισεν εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ προτροπὴν τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ του Βλάσκου, ἀτέκνου ἄντος, ἐνυμφεῖσθαι ὁ Φερδινάνδος δις καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου γάμου ἔσχε δύο θυγατέρας, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου ἓνα υἱὸν καὶ μίαν θυγατέραν. Ἄλλ' εἶδε καταψευσμένην

τὴν τῆς κληρονομίας ἐλπίδα, διότι, μετὰ πολυχρόνιον στεῖρωσιν, ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ του ἔτεκε δύο υἱοὺς χηρέυσας δὲ ἐκ δευτέρου ὁ Φερδινάνδος, ἐνεπιστεῦθη τὰ τέκνα του εἰς τὸν ἀδελφὸν του καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ἱπποτῶν τῆς Ρόδου, εἰς θ, διὰ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ καὶ ἱκανότητά, προεβιβάσθη βαθμηδὸν εἰς ὅλα τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα.

Ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Μάγιστρου Ἡλιῶνος Δὲ Βιλλανόβα, δικφειλονικούντων δύο Ἱπποτῶν πρὸς ἀλλήλους τὴν μεγάλην Ἡγουμενεῖαν τῆς Καταλωνίας, τοῦ μὲν ὑποστηριζομένου ὑπὸ τοῦ Τάγματος, τοῦ δὲ ὑπὸ τοῦ Ποντίφικου, διετάγη ὁ Δὲ Ἑρέδια νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὸν Πάπαν τὰς παρατηρήσεις τοῦ Μεγάλου Μάγιστρου· ἀλλ' ὁ φιλόδοξος Ἀραγωνίος, κερδήσας τὴν εὐνοίαν τοῦ Πάπα Κλήμεντος ς', ἐζήτησε καὶ ἀπήλαυσε ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀμφισβητούμενην Ἡγουμενεῖαν. Ἐκτοτε, μὴ τολμῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ρόδον, ἔμεινεν ἐν Ἀδενιῶνι, ἔνθα ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ Κλήμεντος ς' καὶ Ἰννοκεντίου ς' μεγίστης ἀπέλαυεν ὑπολήψεως καὶ πολλὰς προσήνεγκεν ὑπηρεσίας τῇ παπικῇ αὐτῇ. Ζῶν δὲ ἐν δόξῃ καὶ πλούτῳ, οὐ μόνον ἐλησμόνησε τὸ Τάγμα, ἀλλὰ καὶ ὠφελήθη ἐκ τῶν κτημάτων αὐτοῦ. Διὸ προύκαλεσε καθ' ἑαυτοῦ πολλὰς καταμηνύσεις, καὶ καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Μεγάλου Μάγιστρου Ρογορίου Δὲ Πίν, ἠθωώθη τῇ προστασίᾳ τῆς Ἁγίας Ἐδρας. Οὐδὲν ἤττον, κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Ροβέρτου Δὲ Ἰουλλιάκ, ἐπειδὴ ἐτύγγανεν ὁ ἱκανώτερος καὶ ἰσχυρότερος τῶν μελῶν τοῦ Τάγματος, ἀνηγορεύθη Μέγας Μάγιστρος.

Ὀλίγον πρὶν ἢ ἐκλεχθῆ ἀρχηγὸς ὁ Δὲ Ἑρέδια, εἶχεν ἀποφασίσει ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΑ΄. νὰ μεταφέρῃ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἔδραν ἀπὸ Ἀδενιῶνος εἰς Ῥώμην. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἑρέδιας, λαθὼν πλοῖα τινὰ τοῦ Τάγματος, αὐτοπροσώπως μετεβίβασεν αὐτὸν ἐκ Μασσαλίας εἰς Ἰστίαν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Ῥώμην. Ὁ Πέτρος Ἀμέλιος, Ἐπίσκοπος τῆς Σι-νιγαλίας, ὅστις περιγράφει εἰς Λατινικὸν ποίημα τὴν περιοδίαν ταύτην τοῦ Πάπα, παριστάνει τὸν Δὲ Ἑρέδια « ὑψηλὸν ἔχοντα ἀνάστημα, μετὰ μακροῦ, » λευκοῦ καὶ διχοτομουμένου πώγωνος, καθήμενον » ἐν καιρῷ τρικυμίας εἰς τὸ πηδάλιον τοῦ πλοίου, » περικεκυκλωμένον ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν του καὶ συνο- » δεύοντα ἀσφαλῶς τὸν ἅγιον πατέρα εἰς τὴν πρω- » τεύουσαν τοῦ κόσμου ». Μετὰ ταῦτα ἀποπλεύσας ἐπὶ τῶν αὐτῶν πλοίων εἰς Ρόδον, ἀπήντησε παρὰ τὴν Κρήτην Ἰνετικὸν στόλον, οὗ τινος ὁ ναύαρχος ἔπεισεν αὐτὸν νὰ ἐνωθῶσιν ὁμοῦ πρὸς ἀνάκτησιν τῶν Πατρῶν, ἄλωθεισῶν προσφάτως ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐπιτυχόντες δὲ οἱ σύμμαχοι εἰς τὴν ἐπανάκτησιν τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐνθαῦρονθέντες ἐκ τούτου, ἠθέλησαν νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ ἄλλας ἐν Πελοποννήσῳ κα

τακτῆσι· ἀλλὰ εἰς κατασκόπευσίν τινα περὶ τὴν Κόρινθον περιέπεσον ὁ Μέγας Μάγιστρος εἰς ἐνέδραν καὶ συνελήθη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ χριστιανοὶ τὴν ἀπελευθέρωσίν του προέτεινον τὴν ἀπόδοσιν τῶν Πατρῶν καὶ μεγάλην χρηματικὴν ποσότητα, μέχρις ἀποτίσεως τῆς ὁποίας τρεῖς μεγάλοι Ἡγούμενοι ὑπέσχοντο νὰ μείνωσιν ὄμηροι. Καὶ οἱ μὲν Τούρκοι ἔσπεραν, ἀλλ' ὁ μεγαλόψυχος Φερδινάνδος « ἀφῆσθε, εἶπε, ν' ἀποθάνῃ εἰς τὰ δεσμὰ εἰς γέρον ἀνωφελῆς, ἐνῶ ὑμεῖς εἰσθε νέοι καὶ δύνασθε νὰ ὑπηρετήσητε τὴν πίστιν. » Οὐδὲ ἠθέλησε νὰ ληφθῶσι τὰ λύτρα του ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Τάγματος, λέγων, ὅτι ἠδύνατο ἡ οἰκογένειά του νὰ πληρώσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του. Ἡ γενναία αὕτη αὐταπάρνησις διέκοψε τὰς διαπραγματεύσεις, καὶ ὁ Δὲ Ἑρέδια ἀπῆχθη αἰχμάλωτος εἰς Ἀλβανίαν, ὅπου ἔμεινεν ὑπὸ αὐστηρὰν φυλάκισιν μέχρι τοῦ 1381, ὅτε ἡ οἰκογένειά του τὸν ἀπελύτρωσεν.

Εἶχεν ἐν τούτοις ἐκραγῆ τὸ μέγα σχίσμα μεταξύ Κλήμεντος Ζ' καὶ Οὐρβανοῦ ς'. Ὁ Μέγας Μάγιστρος, φθάσας ἐν Ρόδῳ, διεκηρύχθη μετὰ τινῶν τῶν Ἱπποτῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀντίπαπα Κλήμεντος, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀνεγνώρισαν τὸν Οὐρβανόν, ὅστις ἐκήρυξε τὸν Δὲ Ἑρέδια ἔκπτωτον τῆς ἀξίας καὶ διέταξε τοὺς Ἱπποτῆτας τοῦ κόμματός του νὰ ἐκλέξωσιν ὡς ἀρχηγὸν τὸν Ριχάρδον Καρρακιόλον (Caracciolo), ἡγούμενον τῆς Καπύης, μὴ ἀναγνωρισθέντα ὅμως εἰμὴ ὑπὸ μόνων τῶν διαλέκτων τῆς Ἰταλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἄπαντες οἱ λοιποὶ ἔμειναν ἀπαρασαλεύτως πιστοὶ εἰς τὸν Κλήμεντα καὶ ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Δὲ Ἑρέδια. Ἐνεκεν ὅμως τοῦ σχίσματος ἡ ἀπίθεια τῶν Κομμενδούρων ἔμεινεν ἀτιμώρητος καὶ ἡ καταστολὴ τῶν ἀτκκτημάτων ἀπέβηκε δυσκολωτέρα. Ὁ Μέγας Μάγιστρος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Εὐρώπην, καὶ συγκαλέσας ἐν Ἀδενιῶνι πλείστας συνελεύσεις, ἐπανάγαγε τοὺς ὑφ' αὐτὸν εἰς εὐπέθειαν. Προέβλεψεν ἐνταυτῷ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ρόδου καὶ τῆς Σμύρνης, ἐπαπειλούμενων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζήτου, καὶ ἐπέμψε δι' ἰδίῳν ἐξόδων πλοῖα, φέροντα μαχητάς, ὅπλα, ἐφόδια καὶ χρήματα. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Ἀδενιῶνι τὸν Μάρτιον τοῦ 1396, κυβερνήσας τὸ Τάγμα ἐπιεικῶς καὶ συνετῶς δεκαεννέα ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας.

Προστιθέμεθα ἐν τέλει, ὅτι διαταγῆ τοῦ Μεγάλου τούτου Μάγιστρου, οἱ παράλληλοι βίοι τοῦ Πλουτάρχου, οἵτινες εἶχον μετενεχθῆ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσάν μας ἐν Ρόδῳ ὑπὸ Δημητρίου Ἰαλοδικῆ, μετεγλωττίσθησαν ἐκ ταύτης εἰς τὴν Ἀραγωνικὴν ὑπὸ τινος Λατίνου ἐπισκόπου. Ἐκ τῆς Ἀραγωνικῆς δὲ μετεφράσθησαν ἔπειτα εἰς τὴν Ἰταλικήν. Τῆς Ἰταλικῆς δὲ ταύτης μεταφράσεως, ἥτις ἀποτελεῖ κλασσικὸν κείμενον γλώσσης, ἐξεδόθη ἐν Ἐνετίᾳ,

τῷ 1840, ὁ βίος τοῦ Φιλοπόιμενος μετὰ προλεγομένων τοῦ ἡμετέρου Ἀνδρέου Μουστοζούδου, ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὴν περὶ τούτου εἶδησιν ἐραυζόμεθα. Ἡ μεταφράσις τοῦ Ἰαλοδικῆ ἤθελεν εἶσθαι πολύτιμος, ἀν ἐσώζετο, ὡς δείγμα τῆς καταστάσεως τῆς ἡμετέρας γλώσσης κατὰ τὴν τότε ἐποχὴν.

2. Γιλιάτον.

Ἐμπρ. + FR: IOAHES: FERDIN . . NDI: DI: GR: M (Fratr Iohannes Ferdinandi Dei Gratia Magister). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων. Κάτωθεν τοῦ σταυροῦ ἄσπις, ἐν ἣ σταυρὸς ὄπισθεν τοῦ Μεγάλου Μάγιστρου πύργωμα.

Ἐπισθεν. + OSPITAL: S: IOHIS: IRLNI: QT: ROD (Hospitalis Sancti Iohannis Hierosolymitani Conventus Rhodi). Σταυρὸς πεποικιλμένος ὑπὸ κρίνων. Τὸ **A** καὶ τὸ **L** ἐν τῇ λέξει **OSPITAL** εἶναι συμπεπλεγμένα.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. Ἐνετ. 75 ¹/₈.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

3. Γιλιάτον.

Ἐμπρ. FR IOHES FERADI: D GRA MAG R. (Fratr Iohannes Ferandi Gratia Magister Rhodi). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ἰπὸ τὸν σταυρὸν ἄσπις, ἐφ' ἧς σταυρὸς, καὶ ὄπισθεν τοῦ Μεγάλου Μάγιστρου πύργωμα.

Ἐπισθεν. + OSPITALIS S IHOIS IERLM'. Σταυρὸς πεποικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. Ἐνετ. 74 ¹/₈.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Φιλίβερτος Δὲ Ναλλιάκ.

Philibert de Naillac.

1396—1421.

Ἀποθανόντος, τῷ 1395, τοῦ Ριχάρδου Καρρακιόλου, ὁ Πάπας Βονιφάτιος Θ' ἠκύρωσεν ἅπαντα τὰ παρὰ τούτου ἀπονειμηθέντα ἀξιώματα· ἡ πράξις δὲ αὕτη ἐπανέφερον εἰς τὸ Τάγμα τὴν διαταραχθεῖσαν ἐνότητά τῆς διοικήσεως. Οἱ Ἱπποτῆται λοιπὸν ὁμοθυμαδὸν ἀνηγόρευσαν ὡς διάδοχον τοῦ Δὲ Ἑρέδια τὸν Φιλίβερτον Δὲ Ναλλιάκ, μέγαν ἡγούμενον τῆς Ἀκουϊτανίας, καὶ ἐξ ἀρχαίας τινὸς οἰκογενείας τοῦ Βερβὺ καταγόμενον. Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζήτης Α΄ ἀφοῦ κατέστησεν ὑποχείριους τοὺς Σέρβους, Βουλγάρους καὶ Βλάχους, ἠτοιμάζετο νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας. Ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ κατώρθωσεν ὁ βασιλεὺς Σιγισμούνδος ἰσχυρὰν συμμαχίαν κατὰ τῶν Τούρκων, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, οἱ Ἐνετοὶ, ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ Β' καὶ ἕτεροι ἡγεμόνες. Ἄμα ἐκλεχθεὶς ὁ Φιλίβερτος, προσε-

κλήθη καὶ αὐτὸς νὰ συμμεθέξῃ εἰς τὸν ὑπὲρ πίστεως ἐκείνου ἀγῶνα, καὶ πάραυτα ἔδραμε μετὰ τῶν κυριωτέρων Κομμενδούρων πρὸς βοήθειαν. Δυστυχῶς ὅμως, ἐν τῇ περὶ τὴν Νικόπολιν συγκροτηθεῖσα μάχη, τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1396, ἡ ἔκδοσις ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τοὺς χριστιανούς, διότι ὀλόκληρος σχεδὸν ὁ στρατὸς αὐτῶν κατεστράφη, οἱ πλείστοι δὲ τῶν ἀρχηγῶν ἐσφάγησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν. Ἐκ τοῦ γενικοῦ ἐκείνου ὀλέθρου ἀποδράντες ὁ βασιλεὺς Σιγισμούνδος καὶ ὁ Φιλίβερτος Δὲ Ναλλιάκ καὶ ἐπιδάντες εἰς ἀκάτιον, ἐσύρθησαν ὑπὸ τῶν βρυμάτων τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῶν ἐκβολῶν, καθ' ἃς ἐστάθμευσεν ὁ συμμαχικὸς στόλος, ὅθεν ἐπὶ πλοίου τοῦ Τάγματος διασωθέντες, κατέφυγον εἰς Ρόδον. Μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην ὁ Βαγιαζήτης ἐπικνήθη εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἐλεηλάτησαν διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Πελοπόννησον. Τότε ὁ ταύτης δεσπότης Θεόδωρος Παλαιολόγος, ἀδελφὸς τοῦ αυτοκράτορος Μανουήλ, ἀδυνατῶν νὰ ἀνθέξῃ ἐπὶ πλεόν ὑπερασπιζόμενος τὴν δεσποτείαν του, προσέφυγεν εἰς Ρόδον καὶ ἐπώλησε τὰς κτήσεις του εἰς τὸ Τάγμα τῶν Ἰπποτῶν, συμφωνήσας νὰ παραδώσῃ αὐτοῖς τὴν Κόρινθον, τὴν Σπάρτην καὶ τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς χερσονήσου. Ἀλλ' ἡ ἀποποίησης τῶν κατοικῶν τῆς Σπάρτης τοῦ νὰ δεχθῶσι τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Τάγματος καὶ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ἰπποτῶν, προσέτι δὲ καὶ ἡ ὑποχώρησις τῶν Τούρκων, ὡς ἐκ τῆς προσελύσεως τοῦ Τιμούρ, ἐματαιώσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πωλήσεως· διὸ καὶ ὁ Μέγας Μάγιστρος συνήνεσε νὰ ἐπιστραφῶσιν εἰς διαφόρους δόσεις τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εἶχε προκαταβάλλει πρὸς τὸν δεσπότην Θεόδωρον.

Καταστρέψας ὁ Τιμούρ κατὰ τὴν ἐν Ἀγκύρᾳ μάχην, τῇ 1402, ὀλοσχερῶς τὸν Βαγιαζήτην, ἐξηκολούθησεν ἐκπορθῶν καὶ λεηλατῶν τὰς πόλεις τῆς Ἀσίας, τὸ δὲ ἐπιπλέον προσέβαλε καὶ τὴν Σμύρνην. Ἡ πόλις αὕτη, οὖσα καλῶς ὠχυρωμένη ὑπὸ τῶν Μεγάλων Μαγίστρων καὶ ὑπὸ πολυαριθμοῦ ὑπερασπιζομένη φρουρᾶς, ἀντέστη ἡρωικῶς· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ τέλος εἰς τὰς ἐπικρατούμενας ἐφόδους τῶν Τατάρων καὶ ἔπαθε τὰ πάνδεινα· ἐκ δὲ τῶν φρουρούντων Ἰπποτῶν μόνον ὀλίγοι τινὲς διέφυγον τὴν γενικὴν σφαγὴν, ῥιφθέντες εἰς τὴν θάλασσαν καὶ σωθέντες ἐπὶ τοῦ χριστιανικοῦ στόλου, ὅστις εἶχε μὲν φθάσει, ἀλλὰ βραδέως, εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως. Μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη ὁ Τιμούρ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Βουχαρίαν, οἱ δὲ Ἰππόται, ὠφεληθέντες τῆς περιστάσεως, ἀνέκτισαν τὴν Συρίαν. Πρὸς τούτοις ὁ Φιλίβερτος ἐκυρίευσεν φρούριον τι, κείμενον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, ἐνθα ἀνήγειρε καὶ ἔτερον ὄχυρον φρούριον, διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου

ὁ Ἰππότης Σλεγεχὺλδ μετεχειρίσθη τὰ λείψανα τοῦ Μαυσωλείου τῆς βασιλείσεως Ἀρτεμισίας. Τὸ φρούριον τοῦτο, ὀνομασθὲν ὑπὸ τῶν Ἰπποτῶν Ἅγιος Πέτρος ἢ Πετρώνιον, ἐκλήθη καὶ καλεῖται μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τῶν Τούρκων Βουδρούμ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὸ Τάγμα τῶν Ἰπποτῶν εἰς τοιαύτην περιήλθεν ἀκμὴν, ὥστε ὁ Μέγας Μάγιστρος ἐμεσολάθει ὡς διαιτητὴς εἰς τὰς συνεχεῖς ἐριδας τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ Γενουαῖοι κατεῖχον ἐν Κύπρῳ τὴν Ἀμμόχωστον, ἣτις εἶχε παραχωρηθῆ αὐτοῖς ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ Α'. Ὁ υἱὸς τούτου Ἰάννος, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον, ἐπειράθη νὰ ἀνακτήσῃ τὴν πόλιν ταύτην· ὅθεν συγκεντρώσας ἀπάσας τὰς δυνάμεις του ἐπολιόρκει αὐτήν. Φθάσας ἐν τούτοις ὁ στρατάρχης Βουσικὸς εἰς βοήθειαν τῆς πολιορκουμένης πόλεως κατέθραυσε τὸν στρατὸν τοῦ βασιλέως καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Λευκωσίας. Ὁ Φιλίβερτος, εἰσδραμὼν εἰς Κύπρον αὐτοπροσώπως, ἐπέτυχεν νὰ συνδιαλλάξῃ καὶ εἰρηνεύσῃ τοὺς ἀντιμαχομένους. Μετέπειτα δὲ, ἠνωμένος μετὰ τοῦ Βουσικῶ, προσέβαλε τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ Αἰγύπτου, ὥστε ὁ ταύτης Σουλτάνος ἠναγκάσθη νὰ αἰτήσῃ τὴν εἰρήνην, ἐπιτρέψας σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ περιτειχισθῇ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ νὰ ὑπερασπιζῆται ὑπὸ ἑξ Ἰπποτῶν.

Εἰς τὴν ἐν Πίσση συγκροτηθεῖσαν σύνοδον, τῇ 1409, ἦτις συνήλθε πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἐριδος τῆς μεταξὺ τῶν δύο Παπῶν Γρηγορίου Β' καὶ Βενεδίκτου ΙΓ', ὅτε ἐξελέχθη νέος Πάπας ὁ Ἀλέξανδρος Ε', συμπαραερίσκειτο καὶ ὁ Φιλίβερτος, εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ φρουρήσις τῆς συνελεύσεως. Ὁ νέος Πάπας ἵνα προσενισχύσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν Φιλίβερτον, ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν του καὶ τὸν ἀνηγόρευσε Μάγιστρον γενικὸν τοῦ Τάγματος· ἀπέστειλε δὲ αὐτὸν καὶ ὡς πρέσβυν του εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Γαλλίας, καὶ Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντίᾳ σύνοδον, ἐν ἣ προεχειρίσθη, τῇ 1417, Πάπας ὁ Μαρτίνος Ε' παρευρέθη καὶ πάλιν ὁ Φιλίβερτος, ὡσάυτως καθὼς φρουρὸς τῆς συνελεύσεως. Διατρίψας δὲ ἐν τῇ Δύσει ἕνδεκα ἔτη, ἐπανήλθε τελευταῖον τὸν Ἰούλιον τοῦ 1420 εἰς Ρόδον, ὅπου τὸν ὑπεδέχθησαν οἱ κάτοικοι δι' ἐνδείξεων μεγάλης ἀγαλλιάσεως. Καὶ συνεκάλεσε μὲν ἐνταῦθα συνέλευσιν πρὸς διαφύλαξιν τῶν ὑποθέσεων τοῦ Τάγματος καὶ παγίωσιν τῆς εἰρήνης, ἐτελεύτησεν ὅμως μετὰ τῶν τοιούτων φροντίδων κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1421, ποθοῦμενος πικρὰ πάντων.

4. Γιλιάτον.

Ἐμπρ. FRE FILIBE... S MAST (ἴσως καὶ MAGIST). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον

διπλοῦ σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων· ὅπισθεν δ' αὐτοῦ ἀσπίς, ἐν ἣ δύο λέοντες.

Ἐμπρ. + OSPIT... OS E... A... N (γ)

Σταυρὸς πεποικιλμένος ὑπὸ κρίνων.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 71 1/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

5. 1/3 τοῦ Γιλιάτου.

Ἐμπρ. + F: PHILIBERTI: DE NEIL. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ· ὅπισθεν δ' αὐτοῦ ἡ μετὰ δύο λέοντων ἀσπίς.

Ἐμπρ. + OSPITAL. S: JOANIS... D: Ὁ αὐτὸς πεποικιλμένος σταυρὸς. Τὰ γράμματα A καὶ L ἐν τῇ λέξει OSPITAL εἶναι συμπεπλεγμένα.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 25 7/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο νόμισμα εἶναι κλάσμα, ὅπερ ἀπκντᾶται μόνον εἰς τὸν Δὲ Ἐρέδιν καὶ τὸν Δὲ Ναλλιάκ. Ἀγνοοῦμεν πῶς ὀνομάζετο, ἐκ τοῦ σταθμοῦ ὅμως ἐξάγεται ὅτι εἶναι 1/3 τοῦ Γιλιάτου.

Ἰωάννης Δὲ Λαστίκ (α).

Jean de Lastic.

1437—1454.

6. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. + F: IOHS: D: LESTIC: MAGI: Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων. Ὅπισθεν δ' αὐτοῦ ἀσπίς, διχοτομουμένη ὑπὸ ἐγκαρσίου ταινίας.

Ἐμπρ. + OSPITALIS: S: IHS: IRLI: R: Προτομὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, κρατοῦντος ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὸν Ἄμνον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σημάϊν τοῦ Τάγματος.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 38 3/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

7. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. + F: IOHS: D: LESTIC: GRAMAGS. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τριῶν βαθμίδων τεθειμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἡ αὐτὴ ἀσπίς, ὑπὸ δὲ τὸν σταυρὸν τὸ στοιχεῖον G.

Ἐμπρ. + OSPITALIS: S: IOHS: IRLIN: R: Ὁ αὐτὸς τύπος τῆς προτομῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 37 4/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Ἰακώβος Δὲ Μιλλύ (β).

Jacques de Milly

1454—1461.

(α) Βλέπε τὴν βιογραφίαν τοῦ Μεγάλου τούτου Μαγίστρου ἐν τῇ φυλλάδι 215 τῆς Πανδώρας, σελ. 516.

(β) Βλέπε αὐτῆσι καὶ τούτου τὴν βιογραφίαν.

8. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. + F: IACOBVS. DE MILI DG. MAISTRIL. Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον διπλοῦ σταυροῦ, τεθειμένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων· ὅπισθεν αὐτοῦ ἀσπίς, κοσμουμένη πρὸς τὰ ἄνω ὑπὸ ὀδοντωτῆς ταινίας, ὑπὸ δὲ τὸν σταυρὸν τὸ στοιχεῖον B.

Ἐμπρ. + : OSPITALIS S: IOHANIS IERUSAL: Προτομὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου κρατοῦντος διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν Ἄμνον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σημάϊν τοῦ Τάγματος.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 41.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

9. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. + F IAUOBV?: DE MILLI: G.G.M: Ὁ συνήθης τύπος τοῦ γονυπετοῦς Μεγάλου Μαγίστρου. Ὅπισθεν αὐτοῦ καίται ἡ αὐτὴ ἀσπίς, ὑπὸ δὲ τὸν σταυρὸν τὸ στοιχεῖον S.

Ἐμπρ. + : OSPITALIS: 2: IOHA ILIMI: Ὁ αὐτὸς τύπος τῆς προτομῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 39 4/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

10. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. F IACOBV?: DE MILLI... Ὁ αὐτὸς τύπος τοῦ γονυπετοῦς Μεγάλου Μαγίστρου μετὰ τῆς αὐτῆς ἀσπίδος, ὑπὸ δὲ τὸν σταυρὸν τὸ στοιχεῖον M.

Ἐμπρ. + : OSPITALIS... ON RILMIR: Ἡ προτομὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. ἔνετ. 32 1/8.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Ἰωάννης Βαπτιστῆς Ὀρσίνης.

Jean—Baptiste Orsini.

1467—1476.

Καταγόμενος ὁ Ὀρσίνης ἐκ τινος τῶν ἐνδοξοτέρων Ῥωμαϊκῶν οἰκογενειῶν καὶ ὢν μέγας ἡγούμενος Ῥώμης, ἐξελέχθη Μέγας Μάγιστρος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, τῇ 4 Μαρτίου 1467· ἔσπευσε δὲ ἀμέσως νὰ μεταβῇ εἰς Ρόδον, ἐνθα ἀναγκασιότατα ἦτο ἡ παρουσία αὐτοῦ. Ἐκεῖ δὲ περιστοιχισθῆ ὑπὸ τῶν ἰκνωτέρων τοῦ Τάγματος μελῶν, πρὸς ἃ ἀνετέθησαν τὰ σημαντικώτερα ἀξιώματα. Τότε καὶ ὁ Πέτρος Δωβουσσῶν, ἀνδρείος μαχητῆς καὶ ἄριστος μηχανικός, διωρίσθη ἀνώτερος ἐπιμελητῆς τῶν ὄχυρμάτων τῆς Ρόδου. Τῇ συμβουλῇ δὲ τούτου ἀνεσκάφησαν καὶ ἐπλατύνθησαν αἱ τάφροι τῆς πόλεως, καὶ ἠγέρθη ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης μέγα τεῖχος.

Ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἤδη ἐπέλθει. Τῇ 1469, τριάκοντα τουρκικὰ πλοῖα ἀπεβίβασαν εἰς τὴν Ρόδον πολυπληθῆ στρατὸν, ὅστις ἤρξατο τῆς λεηλασίας. Ἀλλὰ οἱ κάτοικοι κατέφυγον εἰς τὰ φρούρια μετὰ τῶν κτηνῶν αὐτῶν· οἱ δὲ Ἰππόται, διηρημένοι εἰς μικρὰ σώ-

ματκ, παρηνόχουν τους έχθρους και τους ήνάγκασαν να επιβιβάσθωσαν εις τὰ πλοία των. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1470, ἐγένοντο νέοι ναυτικοὶ ἐξοπλισμοὶ τῶν Τούρκων, κατὰ τῆς Ῥόδου δῆθεν, ἀλλ' ἐστράφησαν κατὰ τῆς Εὐβοίας, εἰς βοήθειαν τῆς ὁποίας ἀπέστειλεν ὁ Ὀρσίνης κάτεργά τινα. Ἡ οἴησις ὅμως καὶ ἡ δειλία τοῦ Ἐνετοῦ ναυάρχου Κανάλλε ἐματσίωσαν τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἰπποτῶν, καὶ ἡ Κάρυστος υπετάγη εἰς τοὺς Τούρκους, διαπράξαντας καὶ ἐκεῖ πολλὰς θηριωδίας. Ὁ δὲ Μωάμεθ, ἰδὼν τὰ πλοῖα τῶν Ἰπποτῶν ἐν τῷ Ἐνετικῷ στόλῳ καὶ ὀργισθεὶς κατ' αὐτῶν, διεβίβασεν εἰς Ῥόδον διακλήρυξιν ἀδικαλάκτου πολέμου, ὁμνύων ὅτι ἤθελε φρονεῖσαι τὸν Μέγαν Μάγιστρον καὶ ἀπαντᾶς τοὺς Ἰππότες. Αἱ ἀπειλαὶ αὐταὶ δὲν ἐπτόησαν τὸν Μέγαν Μάγιστρον, ὅστις ὠφελούμενος ἀπὸ τοῦ διεγερθέντος ζήλου τῶν Χριστιανῶν ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων ζημιῶν, κατώρθωσε νὰ συγκαροτήσῃ ἰσχυρὰν συμμαχίαν, καὶ στόλος συγκείμενος ἐκ πλοίων τοῦ Πάπα, τῆς Νεκπόλεως, τῆς Ἐνετίας καὶ τῶν Ἰπποτῶν, προσέβηκε, τῷ 1472, τὴν Ἀττάλειαν τῆς Παμφυλίας καὶ ἐδήλωσε τὰ προάστεια αὐτῆς.

Οἱ Ἐνετοὶ εἶχον πέμψει πρέσβεις καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Περσίας Οὐζούν-Χασάν, ἕν καὶ ἐπέτυχον νὰ προσλάβωσιν ἐν τῇ κατὰ Μωάμεθ συμμαχίᾳ. Ἐπιστρέφοντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι ἔφθασαν εἰς Ῥόδον, συνοδευόμενοι ὑπὸ Περσῶν πρέσβων, κίτούντων πυροβολικῶν, οὗ τινος ἐστεροῦντο. Μετὰ βραχείαν διαμονὴν αὐτῶν ἐν Ῥόδῳ, ἀπέστειλεν ὁ Μέγας Μάγιστρος Ὀρσίνης τοὺς Πέρσας εἰς Ἐνετίαν, ὁπόθεν ἐπέστρεψαν πάραυτα εἰς τὴν πατρίδα των, ἄγοντες μεθ' ἑαυτῶν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀξιωματικῶν καὶ τινὰς χύτας πυροβόλων.

Ὁ πόλεμος μετὰ τὸ Οὐζούν-Χασάν καὶ Μωάμεθ διαρκέσας πολὺν χρόνον, ἐπησχόλησε τὴν Τουρκικὴν δύναμιν καὶ ἔδωκεν ἀναψυχὴν τινα εἰς τοὺς Ἰππότες τῆς Ῥόδου, δυνηθέντας, ἐπιμελεῖσθαι τοῦ Δωβουσσῶνος, νὰ ἐπιδιορθώσωσι τὰ ὀχυρώματα τῆς πόλεως καὶ νὰ ἀυξήσωσιν αὐτὰ, διὰ τῆς ἀνεγέρσεως δύο νέων πύργων. Ἐν τούτοις ὁ Μέγας Μάγιστρος Ὀρσίνης, πρὸς εἰς βαθὺ γῆρας καὶ προσβληθεὶς ὑπὸ ὑδρωπος, ἔμενε σχεδὸν ἀμέτοχος τῶν πραγμάτων. Οὐχ ἦττον προήδρευσε εἰσέτι μιᾶς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ Τάγματος, γενομένης ἐν Ῥόδῳ, τῇ 6 Δεκεμβρίου, 1475. Τῇ δὲ 12 Ἀπριλίου 1476, παθὼν συγκοπήν, ἐνομήσθη νεκρὸς καὶ παρ' ὀλίγον ἐθάπτετο, ὅτε ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις· ἀλλὰ τῇ 8 τοῦ ἐπομένου Ἰουνίου ἡ πρόοδος τῆς νόσου ἐπέφερε τὸν θάνατον· ἐτάφη δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Ῥόδῳ.

41. Χρυσῶν Δουκάτων.

Ἐμπρ. **F. B. D. ORSINIS.** (Frater Baptista De

Orsinis). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης, ὁ Βαπτιστής, ὁρθὸς κρατῶν ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ βιβλίῳ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ τὴν σημαίαν τοῦ Τάγματος, ἦν παραδίδει πρὸς τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ γονυπετῆ Μέγαν Μάγιστρον, περιβεβλημένον τὴν ἐπίσημον στολὴν τῶν Δουκῶν Ἐνετίας. Ὁπισθεν τοῦ ἁγίου. **S. IOHAN. IE.** (Sanctus Iohannes Hierosolymitanus), παρὰ δὲ τῷ δόρατι **M B** (Magister Baptista).

+ Ὁπισθ. **SIT. T. XPE. DAT Q TV. REGIS ISTE DUC.** (Sit tibi Christe datus quem tu regis iste Ducatus). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ἑλλειπτικῷ κύκλῳ, ἔχων τὴν δεξιὰν ἀνυψωμένην καὶ εὐλογῶν, κρατῶν δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ τὸ Εὐαγγέλιον. Δεξιόθεν αὐτοῦ τέσσαρες ἀστέρες, ἀριστερόθεν δὲ πέντε.

Χρυσός. Ζυγίζει κόκκ. Ἐνετ. 60 ¹/₈.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου. Καθ' ὅσον δὲ γινώσκω τὸ πολῦτιμον τοῦτο νόμισμα εἶναι μοναδικόν.

42. Ἄσπρον.

Ἐμπρ. +: **F. B. D. VRSINIS. M. OSPITLIS.** (Frater Baptista De Ursinis Magister Hospitalis). Ὁ Μέγας Μάγιστρος γονυπετῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπιτριῶν βελιδίων ἰσταμένου διπλοῦ σταυροῦ. Ὁπισθεν αὐτοῦ ἀσπίς, διχοτομουμένη ὑπὸ ταινίας· καὶ εἰς μὲν τὸ ἄνω μέρος Ῥόδον, τὸ ἔμβλημα τῆς τῶν Ὀρσινῶν οἰκογενείας, εἰς δὲ τὸ κάτω τρεῖς πλάγιοι ταινίαι· ὑπὸ δὲ τὸν σταυρὸν **M**.

Ὁπισθ. +: **OSPITLIS. S. IOANIS. D. RS.** (Hospitalis Sancti Iohannis De Rhodis) Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής ἐν προτομῇ, κρατῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸν Ἄμνον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σημαίαν τοῦ Τάγματος.

Ἄργυρος. Ζυγίζει κόκκ. Ἐνετ. 33 ¹/₈.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς μου.

Τὸ νόμισμα τοῦτο ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ **Paciuadi** (α), ἐξ οὗ παρέλαβε τὸ ἀπεικόνισμα καὶ ὁ **K. Friedlaender**. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ διακεκριμένος οὗτος συγγραφεὺς ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ **Paciuadi** ὀρθῆς ἀναγνώσεως, εἶναι δὲ τὸ τῆς Συλλογῆς μου πληρέστερον, ὡς ἔχον τὸ στοιχεῖον **B**, ἀρκτικὸν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὀρσίνη, ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ συγκριθῶ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνεκδότων, καθόσον μάλιστα δὲν εἶναι γνωστὸν ἐὰν ἐκεῖνο σώζεται μέχρι τοῦ νῦν ἐν τινι Μουσείῳ. Ὅτι δὲ ἐξελέγχεται ὡς ἐσφαλμένη ἡ εἰκασία τοῦ **Paciuadi**, λέγοντος ὅτι τὸ ὑπὸ τὸν σταυρὸν στοιχεῖον **M** εἶναι ἀρκτικὸν τῆς λέξεως **Matapane**, ὀνόματος τοῦ νομίσματος, μαρτυροῦσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 7, 8 καὶ 9 ἄσπρα τῶν Μεγάλων Μάγιστρων Ἰωάννου Δὲ Λαττικ καὶ Ἰακώβου δὲ Μιλλῶ, ἔχοντα τὰ στοιχεῖα **G, R.**

(α) De cultu S. Iohannis Baptistae, Romae 1753, σελ. 319

καὶ **S**, ἄπερ οὐδὲν ἄλλο, κατ' ἐμὴν γνώμην, εἶναι ἡ σημεῖα τοῦ νομισματοκοπέου.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17 Νοεμβρίου 1865.

Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΙΤΟΥΡΒΙΔΗΣ

πρώτος αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικῶ.

Ἐσχάτως ἐμάθομεν διὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικῶ Μαξιμιλιανὸς ἀπένευε διὰ διατάγματος τὸν διαδοχικὸν τίτλον αὐτοκρατορικῶν πριγκίπων εἰς τοὺς ἐγγονοὺς τοῦ μεγάλου τοῦ Ἰτουρβίδου, ὅστις, ἀναγορευθεὶς μετ' ἐνθουσιασμοῦ αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικῶ, ἐτελεύτησε μετ' ὀλίγον τοσοῦτον οἰκτρῶς. Ὅθεν δὲν ἀμφιβάλωμεν ὅτι οἱ φίλοι τῆς *Πανδώρας* θέλουσιν ἀναγνώσει μετὰ τινος ἐνδιαφέροντος τὴν μικρὰν ταύτην βιογραφίαν τοῦ ἀτυχοῦς Ἰτουρβίδου, ἦν ἐκ τινος βιενναίου περιοδικοῦ συγγραμματος μεταφερομένη ἐνταῦθα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντιβασιλέως Μίνα ἡ ἐπαναστατικὴ φλόξ ἦτο σχεδὸν ἐντελῶς ἐσβεσμένη ἐν Μεξικῶ, ὥστε τὸ 1820 ὁ Ἀποδάκκς, ὁ διαδεχθεὶς τὸν Μίνα, ἔγραψε πρὸς τὴν ἰσπανικὴν κυβέρνησιν ὅτι εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐγγυηθῇ πλέον περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς χώρας. Ἐκ τῶν ἐπαναστατῶν δὲν διετηρεῖτο εἰμὴ μόνον ὁ Γουεβέρρος μετ' εὐαρίθμων ὀπαδῶν ἐπὶ τῶν τὰ μεσημβρινὰ παράλια τοῦ Μεξικῶ περιστεφόντων ὄρεων. Κατὰ τοῦ ἀντάρτου τοῦτου ἐστάλη μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ ὁ Αὐγουστίνος Ἰτουρβίδης, ὅστις, ἀνήκων εἰς μίαν τῶν καλλιτέρων κρεολικῶν οἰκογενειῶν, ἦτο μέχρι τοῦδε ἐνθερμὸς τῆς ἰσπανικῆς κυριαρχίας ὀπαδὸς καὶ ἀπέλαυε τῆς πλήρους τοῦ ἀντιβασιλέως ἐμπιστοσύνης. Ὁ πατὴρ τοῦ Ἰτουρβίδου κατήγετο ἐκ Ναβάρρας, ἐπαρχίας τῆς Ἰσπανίας, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἦτο γόνος μιᾶς τῶν ἀρχαίων τοῦ Μεξικῶ εὐγενῶν οἰκογενειῶν, τῆς τῶν Ἀραμπαράκ.

Ὁ Αὐγουστίνος Ἰτουρβίδης ἐγεννήθη τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1781, καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέθανεν ἡ μήτηρ του ἐκ τοῦ τοκετοῦ. Ἐδείξε δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κλίσιν πρὸς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, καὶ κατετάχθη ἀνθυπαπιστῆς εἰς ἓν τῶν ταγματῶν τοῦ πεζικοῦ. Τῷ 1805 ἐνυμφεθῆ τὴν Ἄνναν Μαρὶαν Οὐάρτη, ἀνήκουσαν εἰς περιφανῆ τοῦ τόπου οἰκογενεῖαν. Ἱστορικοὶ τινες ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Ἰτουρβίδης, προδόσας τῷ 1809 εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τὴν ἐν Βαλιχολιδῆ τεκταινομένην συνωμοσίαν τοῦ ἱερέως Σάντα Μαρία, ἐπέσυρεν ἐφ' ἑαυτοῦ κατὰ πρόβον τὴν προσοχὴν τῶν ἰσπανικῶν ἀρχῶν.

Ὁ Ἰτουρβίδης ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος, καὶ δι' εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς ἐφείλκε τὴν ἀγάπην τῆς μεξικανικῆς κοινωνίας. Καίτοι καρτερικῶς καὶ πολλάκις ἀπανθρώπως κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν μαχόμενος, ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας του ἔτρεφε ζωηρὰς συμπαθείας ὑπὲρ τῶν πρὸς ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος ἀγωνιζομένων ἀνδρῶν, καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποσπάσῃ διὰ παντὸς τρόπον τὸ Μεξικὸν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου, κατώρθωσε νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως Ἀποδάκκ τὴν ἀρχηγίαν τῶν κατὰ τοῦ ἀποστάτου Γουεβέρρου ἐκστρατευσασῶν δυνάμεων.

Μόλις δὲ διορισθεὶς ἀριστράτηγος, ἐζήτησε νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τοῦ Γουεβέρρου· ἀλλ' οὗτος, ἐνθυμούμενος τὰς βιαιοπραγίας τοῦ Ἰτουρβίδου κατὰ τῶν ὀπαδῶν του, ἐδέχθη μετὰ δυσπιστίας τὴν προσφερομένην αὐτῷ φιλίαν. Ἐν ᾧ δὲ ἐγίνοντο ἐκατέρωθεν διαπραγματεύσεις, συνήφθησαν μικραὶ τινες μάχαι, καὶ ὁ Ἰτουρβίδης ἐξηκολούθει διαδεχτικῶν τοσοῦτον ἐντέχνως τὸν ἀντιβασιλέα περὶ τῆς πίστεως καὶ ἀρροσιώσεώς του, ὥστε ὁ Ἀποδάκκς τῷ ἐνεπιστεύθη τὴν μεταφορὰν ἡμίσεως ἐκατομμυρίου δολαρίων εἰς ἀργυρὰ νομίσματα ἀπὸ μιᾶς ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν. Τὸ χρηματικὸν τοῦτο ποσὸν ὠκειοποιήθη ὁ Ἰτουρβίδης πρὸς συντήρησιν τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτῶν. Τέλος τῇ 24 Φεβρουαρίου 1821 κατέβριψε τὸ προσωπεῖον, καὶ, διευθυνθεὶς πρὸς τὴν κωμόπολιν τῆς Ἰγουάλας, ἐξέδωκεν ἐνταῦθεν τὸ περίφημον ἐκεῖνο πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε τὰ ἐξῆς τρία ἄρθρα·

α. Διατήρησις τῆς Ῥωμαϊκῆς καθολικῆς θρησκείας, καὶ ἀπαγόρευσις πάσης ἄλλης.

β. Ἐντελής, ἀπεριόριστος ἀνεξαρτησία τῆς χώρας· ἴδρυσις μοναρχίας μετρίως ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν μεξικανικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπὶ τοῦ θρόνου νὰ κληθῆ ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος Ζ', ἡ βασιλοποιίαις τις ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ἰσπανίας· καὶ

γ. Ἐνωσις Εὐρωπαϊῶν καὶ Ἀμερικανῶν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἰτουρβίδου παρεδέχθησαν μετὰ πλείστου ὄσου ἐνθουσιασμοῦ τὸ πρόγραμμα τοῦτο, καὶ, κραυγάζοντες Ζήτω ἡ ἀνεξαρτησία! Ζήτω ὁ Ἰτουρβίδης! ὠρίστησαν ἐπὶ τοῦ ξίφους των νὰ χύσωσι καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ αἵματος των ραϊνίδα ὑπὲρ τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα « τῶν τριῶν ἐγγυήσεων » γνωστοῦ προγράμματος τῆς Ἰγουάλας. Προτροπῇ δὲ πάντων τῶν ἀξιωματικῶν του ἐδέχθη ὁ Ἰτουρβίδης τὸν τίτλον τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τοῦ στρατοῦ.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς, μαθὼν δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ τοῦ Ἰτουρβίδου τὰ γενόμενα, ἐταράχθη καὶ, συγκεντρώσας πάσας τὰς διαθέσιμους στρατιωτικὰς δυνάμεις καὶ ἀποκηρύξας αὐτὸν, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ.

Κατὰ καλὴν τοῦ Ἰτουρβίδου τύχην οὐ μόνον ἐκνή-
χθη ὑπὲρ τοῦ προγράμματος τῆς Ἰγουάλας ὁ στρα-
τηγὸς Βουσταμέντης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν βασιλι-
κῶν ταγματῶν, ἀλλὰ τὸ παράδειγμα του ἠκολού-
θησαν καὶ πλείστοι τῶν βασιλικῶν στρατηγῶν.

Ὁ Ἰτουρβίδης εἰσῆλθεν ἐν θοιάμβῳ εἰς τὴν πόλιν
τῆς Πουέμπλας καθ' ὃν χρόνον ὁ νέος ἀντιβασιλεὺς
Ἰωάννης ὁ Δονότος (Juan O' Donoju) ἀπεβιάζετο
εἰς Βέρα-Κρούζην, καὶ, διακοπείσης τῆς μεταξύ τῆς
πόλεως ταύτης καὶ τῆς πρωτεύουσας συγκοινωνίας,
δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβῆ εἰς Μεξικόν. Ἠπόρησε τὰ
μέγιστα ὁ ἀντιβασιλεὺς εὐρῶν τὴν χώραν ἐν τοιαύτῃ
καταστάσει, καὶ ἐκ Βέρα-Κρούζης ἐξέδωκε συνδια-
λακτικὴν προκήρυξιν, γράψας συγχρόνως καὶ ἐπι-
στολὴν πρὸς τὸν Ἰτουρβίδην δι' ἧς τῷ ἐζήτει συνδιά-
λεξιν, ἥτις καὶ ἐγένετο ἐν τῇ πόλει Κορδόβη τῇ
23 Ἀπριλίου 1821.

Τὴν ἐπιούσαν δὲ (24 τοῦ μηνός) συνωμολογήθη
σύμβασις, ἥτις δὲν ἦτο εἰμὴ ἐπικύρωσις τοῦ προ-
γράμματος τῆς Ἰγουάλας, μετὰ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι
καθ' ἣν περίπτωσιν οἱ βασιλόπαιδες τῆς Ἰσπανίας
δὲν ἤθελον δεχθῆ τὸν θρόνον τοῦ Μεξικῶ, αἱ βου-
λαὶ τῆς μεξικανικῆς αὐτοκρατορίας εἶχον τὸ δικαίω-
μα νὰ ἐκλέξωσιν ἡγεμόνα μὴ ἀνήκοντα εἰς βασιλι-
κὴν οἰκογένειαν.

Οὕτως ἀφίνετο ἀνοικτὴ εἰς τὸν φιλόδοξον Ἰτουρ-
βίδην ἢ πρὸς τὸν θρόνον ἄγουσα ὁδός.

Διὰ τοῦ ἀρθροῦ ιζ'. τῆς συμβάσεως ὑπεχρεοῦτο ὁ
ἀντιβασιλεὺς ν' ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς χώρας ἄνευ χύ-
σεως αἵματος πάντα τὸν ἐχθρικῶς πρὸς τὴν ἀνεξαρ-
τησίαν δικαίμενον στρατὸν. Ὁ ἰσπανὸς στρατηγὸς
Νοβέλλας ὠχώρωσεν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ
ἀντιβασιλέως τὴν πόλιν τοῦ Μεξικῶ, ἣν στενῶς ἐ-
πολιόρκει ὁ Ἰτουρβίδης μετὰ στρατὸν συγκείμενον ἐξ
ἐπτακισχιλίων πεζῶν καὶ ἑννεακισχιλίων ἵππέων.
Ἀλλὰ, πρὶν ἢ γίνῃ ἐναρκῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν, ὁ Νο-
βέλλας συνεκάλεσε τὰς ἀρχὰς τῆς πόλεως, αἵτινες
ἤλθον εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ ἀντιβασιλέως, καὶ,
μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις, ὁ ἰσπανικὸς στρα-
τὸς ἐγκατέλιπε τῇ 22 Σεπτεμβρίου τὴν πόλιν τοῦ
Μεξικῶ, μεθ' ἧς ὁ στρατὸς « τῶν τριῶν ἐγγυήσεων »
εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῇ 27 Σεπτεμβρίου
μετὰ τοῦ ἀντιβασιλέως, μεταξύ τῆς γενικῆς τοῦ
λαοῦ χαρᾶς.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς, ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τῶν Μεξικανῶν
ἀρχιστράτηγος καὶ τοποτηρητῆς, μετέβη εἰς τὰ ἀ-
νάτορα, ἐν οἷς μετὰ ταῦτα κατόκησεν ὁ Ἰτουρβί-
δης ὡς αὐτοκράτωρ. Οὐδέποτε μέχρι τῆς ἡμέρας ἐ-
κείνης εἶχεν ἴδει ἡ πόλις τοῦ Μεξικῶ στρατὸν ἐκ
δεκαεξ' χιλιάδων ἀνδρῶν, ὅστις ἐτι μάλλον πολυά-
ριθμος ἐφαίνετο καθ' ὅσον ὑπὲρ τὸ ἡμισυ ἦσαν ἵππεις.
Ἄν καὶ αἱ στολαὶ πολλῶν ταγματῶν ἦσαν ἐσχισμέναι

καὶ ρυπαραὶ εἰς τὸ ἄκρον, οὐχ ἦττον ὅμως τὸ θέα-
μα ἦτο ἀρκούντως καταπληκτικόν. Αἱ οἰκίαι τῆς
πόλεως ἦσαν κεκοσμημέναι δι' ἀνθέων καὶ σημαίων,
καὶ πάντων τὰ βλέμματα ἦσαν διηνεκῶς ἐστραμ-
μένα πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, ὅστις ἀναιμωτεὶ ἤλευ-
θέρωσε τὴν πατρίδα. Ὁ Ἰτουρβίδης ἐξέδωκε τὴν αὐ-
τὴν ἡμέραν προκήρυξιν, δι' ἧς μετὰ πλείστης με-
τριοπροσύνης ἐζήτει τὴν ἄδειαν ν' ἀποσυρθῆ εἰς τοὺς
κόλπους τῆς οἰκογενείας του.

Τὴν ἐπιούσαν συνῆλθεν εἰς τὰ ἀνάτορα κυβερνη-
τικὴ τις ἐπιτροπὴ, συγκαλεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰτουρ-
βίδου καὶ τοῦ πρώην ἀντιβασιλέως.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἐκλέξασα τὸν Ἰτουρβίδην πρόε-
δρον, ἐξέδωκε προκήρυξιν περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς
χώρας. Ὁ Ἰτουρβίδης ἀνηγορεύθη καμψηφαὶ ἀντι-
βασιλεὺς, ἀρχιστράτηγος καὶ ἀρχιναύαρχος μετ' ἐτή-
σιον μισθὸν 25 χιλιάδων δολλαρίων. Ἐκτὸς δὲ τού-
του ἐψηφίσθησαν ὡς δῶρον ἐν ἑκατομμύριον δολλα-
ρίων καὶ γαίαι ἐκτάσεως εἴκοσι τετραγωνικῶν λευ-
γῶν. Αἱ ὑποσχέσεις ὅμως αὗται δὲν ἐπραγματο-
ποιήθησαν.

Οὕτω, κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα, καθ' ὃν πρὸ 300
ἐτῶν, τῷ 1521, ὁ Κόρτες εἶχε κυριεύσει τὸ Μεξι-
κὸν καὶ ἰδρύσει τὴν ἰσπανικὴν κυριαρχίαν, τῷ 1841
τὸ κράτος τῆς Νέας Ἰσπανίας, μετὰ τὴν διαδοχι-
κὴν διοίκησιν ἐξήκοντα πέντε ἀντιβασιλέων, κατε-
λύθη δι' ἀπλῆς συνθήκης.

Μετ' ἀνυπομονησίας μεγάλης περιέμενεν ὁ λαὸς
τὴν ἔλευσιν ἰσπανοῦ βασιλόπαιδος· ἀλλ' αἱ βουλαὶ
ἀπεβρίψθη καὶ κατήργησαν τὴν ἐν Κορδόβη συνομο-
λογηθεῖσαν σύμβασιν,

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ τόπος ἦτο ἐνησχολημένος με-
τὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐκλογῶν διὰ τὴν ἐθνικὴν
συνέλευσιν, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ πνεύματα καὶ αἱ
διάφοροι πολιτικαὶ φατρίαι διετέλουν ἐν μεγίστῃ
ἐξάψει. Καὶ ἀφ' ἐνός μὲν κατεβάρχιδιοῦργον τὸν Ἰ-
τουρβίδην οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν μερίδα τῶν Ἰσπανῶν,
οἵτινες ἐθεώρουν ὡς μόνην ἄγκυραν σωτηρίας τὸ πρό-
γραμμα τῆς Ἰγουάλας καὶ ἦσαν ἠνωμένοι μετὰ τῶν
ἀρχαίων ἐπαναστατῶν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Ἰτουρβίδης
ἐμισεῖτο ὑπὸ τῶν φιλελευθέρων, οἵτινες ἤθελον νὰ
συστήσωσι συνταγματικὴν δημοκρατίαν. Ὁ Ἰτουρ-
βίδης ἐστηρίζετο εἰς τὸν στρατὸν, ὃν παντοιοτρόπως
περιεποιεῖτο, καὶ εἰς τὸν κληρὸν, ᾧ πάσας τὰς δυνα-
τὰς παρχωρήσεις ἐκκίμενε.

Τὸ μέγιστον πρόσκομμα, πρὸς ὃ εἶχε νὰ παλαί-
σῃ ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ, ἦτο ἡ ἐντελής ἀρχημα-
τία· διότι ἀφ' ἐνός μὲν εἶχον γεῖναι πλείστα ἑκτα-
κτα ἐξοδα, χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ μέσα
τῆς χώρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶχον ἐλαττωθῆ ἐπαίσθη-
τῶς τὰ ἐσοδα, ἐλαττωθέντων τῶν δασμῶν καὶ τῶν
φόρων. Καίτοι ἐπιτραπείσης τῆς ἐλευθέρας ἐξασκή-

σως τοῦ ἐμπορίου καὶ εἰς τοὺς ξένους ἐμπόρους, τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιφέρει ἀμέσως καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν οικονομικῶν, ὥστε ἡ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ ἐκδώσῃ δάνειον καταναγκαστικόν, ὅπως καλύψῃ τὸ εἰς 300 χιλιάδας δολλαρίων ἀναβαῖνον μηνιαῖον ἔλλειμμα. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐπιτύχησεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἔτι μᾶλλον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰτουρβίδου.

Τέλος τῆ 24 Φεβρουαρίου 1822 συνήλθεν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, συγκειμένη ἐκ διαφορωτάτων στοιχείων· οἱ δὲ πληρεξούσιοι ἀντὶ νὰ φροντίσωσι νὰ ρυθμίσωσι τὰ τῆς πολιτείας, ἐσκέπτοντο μόνον πῶς νὰ ἐπιθεῶσι κατὰ τοῦ Ἰτουρβίδου καὶ τῆς ἀντιβασιλείας καὶ νὰ περιορίσωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς.

Συνεχῶς παρευρίσκειτο ὁ Ἰτουρβίδης εἰς τὰς συνεδριάσεις, καὶ κατηγόρει πολλοὺς τῶν πληρεξουσίων ὡς θέλοντας νὰ ἐπιφέρωσιν ἀντεπαναστασιν βοήθειά τοῦ μηκέτι ἐπιβιασθέντος ἰσπανικοῦ στρατοῦ. Τοῦτο δὲ ἐπέφερε φανεράν ῥῆξιν· καὶ μιᾶ τῶν ἡμερῶν, ὅτε ὁ Ἰτουρβίδης ἀνεχώρει τῆς συνελεύσεως, εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀνεκράξεν· «Ὁ Καίσαρ διέβη τὸν Ῥουβίκωνα!», καὶ ἐχειροκροτήθη ὑπὸ τῶν παρόντων, ἂν καὶ οἱ πλείστοι δὲν ἐνόουν τὴν σημασίαν τῶν λέξεων τούτων, ὡς μὴ γνωρίζοντές τι μῆτε περὶ Καίσαρος μῆτε περὶ Ῥουβίκωνος.

Ἐκ τούτων πάντων γίνεται καταφανὲς ὅτι ὁ Ἰτουρβίδης ἔπραξε μέγιστον σφάλμα στηρίζων τὴν ἐπαναστασιν ἐπὶ ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ἐπὶ κυβερνητικῶν ἐπιτροπῶν ἐν χώρᾳ, ἔνθα ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ στοιχεῖα δὲν ἦσαν ἔτι ἀρκούντως μεμορφωμένα, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ ἀντιζήλια τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως τῆ ἦτο ἐπιβλαβής, διότι οὗτοι, πρὸ δεκαετίας ἤδη συνειδησμένοι νὰ στασιάζωσι κατὰ τῆς ὑπάρχουσης ἀρχαίας κυβερνήσεως, ἐδράττοντο τῆς εὐκαιρίας νὰ καθιστῶσι γελοῖαν καὶ μισητὴν τὴν μηκέτι παρὰ τῆ κοινῆ γνώμῃ ῥιζοβολήσασαν κυβέρνησιν.

Ἄμα γνωσθεῖσης ἐν Μεξικῷ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐν Κορδόβῃ συνθήκης, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰτουρβίδου καὶ ὁ στρατὸς ἀνηγόρευσαν τῆ 13 Μαΐου τὸν ἀρχιστράτηγον αὐτοκράτορα τοῦ Μεξικοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Αὐγουστίνου Α', καὶ διεγείραντες τὸν λαὸν ἠνάγκασαν τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν. Ἐνόμιζέ τις, λέγει εἰς τῶν ἱστορικῶν, ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς παρακμῆς τοῦ βυζαντινοῦ ἢ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ὅτε ὁ ὄχλος συνερχόμενος ἐν θορύβῳ καὶ ἀταξίᾳ ἀνηγόρευε τοὺς αὐτοκράτορας καὶ ἠνάγκαζε δι' ἀπειλῶν καὶ διαδηλώσεων τὴν Γερουσίαν νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἐκλογὴν. Ὁ Ἰτουρβίδης μετριοφρόνως πολλὴ ἐπολιτεύθη εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ ἐκήρυξεν ὅτι θέλει περιμείνειν τὴν συγκατάθεσιν τῶν ἐπαρχιῶν πρὶν ἢ δεχθῆ τὸ προσφερόμενον αὐτῷ στέμμα· ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ ταῦτα κ-

τεπίεσθη νὰ τὸ δεχθῆ, καὶ τῆ 21 Μαΐου 1822 ὤμοσε τὸν ὄρκον ἐπὶ τοῦ Συντάγματος.

Πενταχόθεν συνέρρον αἱ ἐνδείξεις τῆς χαρᾶς τοῦ λαοῦ· οἱ ἀρχαῖοι στρατηγοὶ τῶν ἐπαναστατῶν τῷ ἀπηύθυνον φιλοφρονεστάτας συγχαρητηρίου ἐπιστολάς, καὶ ἡ Συνέλευσις ἐψήφισε τῆ 22 Ἰουνίου τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος διαδοχικόν, ἀνεκήρυξε διάδοχον τὸν πρωτότοκον τοῦ Ἰτουρβίδου υἱὸν καὶ ἀπένειμεν εἰς τὰ λοιπὰ τέκνα του τὸν τίτλον βασιλικῆς ὑψηλότητος. Συγχρόνως δὲ διετάχθη καὶ ἡ στέψις τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἡ τελετὴ αὕτη ἐγένετο τὸν Ἰούνιον τοῦ 1822. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ οικονομικὰ τοῦ κράτους εὐρίσκοντο εἰς τοσοῦτον θλίβαν κατάστασιν, ὥστε ἔλειπον τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ στέμματος καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν συμβόλων, καὶ πρὸς δικόσμησιν τοῦ στέμματος ἠναγκάσθη ἡ κυβέρνησις νὰ δανεισθῆ πολυτίμους λίθους παρὰ τῶν κυριῶν τῆς πόλεως καὶ νὰ τοὺς ἀποδώσῃ μετὰ τὴν τελετὴν. Τὰ ἐνδύματα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατειρᾶς διὰ τὴν στέψιν κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Γαλλίδος τινὸς ῥαπτρίτζς κατὰ τὰς εἰκόνας τῆς στέψεως τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Ἡ στέψις ἐτελέσθη ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ, καὶ ὁ Ῥαφαὴλ Μογγίνος, ὁ πρόεδρος τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, ἔσπεψεν ἰδίᾳ χειρὶ καὶ τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειραν. Ὁ αὐτοκράτωρ, φορῶν στολὴν συνταγματάρχου μετέβη πεζῇ ἀπὸ τῆς οἰκίας του μέχρι τοῦ ναοῦ. Ἡ συνοδία του ἦτο λαμπρά. Μετὰ τινὰς δὲ ἡμέρας ἐτελέσθη ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ νεοσυστηθέντος αὐτοκρατορικοῦ τάγματος τῆς Γουαδαλούπης μετὰ μεγάλης πομπῆς.

Ὁ Ἰτουρβίδης ἀναγορευθεὶς αὐτοκράτωρ ἠναγκάσθη νὰ συγκροτήσῃ αὐλὴν· ἀλλὰ δυστυχῶς τὸ Μεξικὸν εἶχε πολὺ ὀλίγους τοὺς καταλλήλους εἰς τοιαύτας θέσεις. Πῶς ἦτο δυνατόν, αἱ κυρίαὶ τοῦ Μεξικοῦ, αἱ μηδὲν ὡς σχεδὸν ἐξερχόμεναι τῆς οἰκίας των, νὰ μετασχηματισθῶσιν ἀμέσως εἰς κυρίας καὶ μεγάλας κυρίας τῆς αὐλῆς, καὶ οἱ ἀρχαῖοι στρατηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως εἰς αὐλάρχας, ὑπισπιστάς ἢ διαγγελεῖς τοῦ αὐτοκράτορος; Ὁ Ἰτουρβίδης, γενόμενος αὐτοκράτωρ δὲν ἤλλαξε θέσιν ἀλλὰ μόνον ὄνομα. Μικρὸν μετὰ τὴν στέψιν του ἐγένετο συνωμοσία τῶν δημοκρατικῶν, ἧτις ὅμως ἀνακαλυφθεῖσα ἐγκαίρως ἐπέφερε τὴν φυλάκισιν πληρεξουσίων τινῶν. Ἡ Συνέλευσις ἀγανακτήσασα ἐπὶ τούτῳ ἐκηρύχθη δικρῆς καὶ διέκοψε πᾶσαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα σχέσιν, ὥστε οὗτος ἠναγκάσθη νὰ τὴν διαλύσῃ διὰ τῆς βίας τῆ 26 Ὀκτωβρίου. Ἰνα δὲ στερεώσῃ τὸν θρόνον του ὁ Ἰτουρβίδης, βασιζόμενος εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ στρατοῦ, κατήργησε τὸ σύνταγμα καὶ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀπόλυτον μονάρχην. Τὸ πραξικόπημα τοῦτο ἐπέφερε καὶ τὴν πτώσιν καὶ τὸν θά-

νατον αὐτοῦ. Ἐν Νέξ Σανταδέρη ὁ μέλλων αὐτοῦ δῆμιος, Φίλιππος Γάρζας, ἐκπύρην πρῶτος κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' οὔτε χρήματα εἶχεν οὔτε μέσα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀρχῶν του, ὥστε τὸ κίνημα κατεπνίγη ἀμέσως, καὶ ὁ Ἰτουρβίδης ἐν τῇ μεγαλοψυχίᾳ του ἀπένευε χάριν εἰς τὸν ἔνοχον ἐσχάτης προδοσίας. Καὶ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς τοῦ κράτους ἐπαρχίαις ἐπανεστάτησαν οἱ στρατηγοὶ Βικτώριος, Ἀντώνιος Λοπέζ, Σάντα-Ἄννας, στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Βέρχ-Κρούζης καὶ κατόπιον δικτάτωρ τοῦ Μεξικῶ, ὁ Βράβος, ὁ Γουερέρος, ὁ Ἐχαθάρης καὶ ὁ Κορτάσας, καὶ τῇ 4 Φεβρουαρίου 1843 ὑπέγραψαν τὴν συνθήκην τῆς Κασσαμάτας, δι' ἧς ἐζήτουν τὴν ἐξοκολούθησιν τῆς αὐθαρέτους διαλυθείσης ἐθνοσυνελεύσεως. Τὸ κίνημα τοῦτο ἐπεδοκιμάσθη ὑφ' ἀπάντων δημοκρατικῆ ἐπιτροπῆ ἐσυστήθη ἐν Ἰαλάππη καὶ ὁ Ἰτουρβίδης, μόνος καὶ ἐγκαταλειμμένος καὶ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀπεθάρρυνθη. Τῇ 8 Μαρτίου συνεκάλεσε τὴν ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καὶ τῇ 19 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς παρητήθη τοῦ θρόνου καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Λιθόρνον ἐπὶ ἀγγλικῶν πλοίου, συνοδευθεὶς μέχρι Βέρχ-Κρούζης ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Νικολάου Βράβου, ὅστις καθ' ὅλην τὴν ὁδοπορίαν πολὺ ἀποτόμως καὶ σχεδὸν ὡς ὑπόδικον τὸν μετεχειρίσθη.

Ἡ συνέλευσις ἀνέθεσε προσωρινῶς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν εἰς τοὺς στρατηγούς Βράβον, Βικτώριον καὶ Νεγρέτην, καὶ ἐκήρυξε τὴν ἀποστολὴν τῆς ἀποπερτωμένην. Νέα δὲ συνεκαλέσθη ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐντολὴν ἔχουσα νὰ δώσῃ εἰς τὸ Μεξικὸν δημοκρατικὸν Σύνταγμα. Ἡ συνέλευσις αὕτη ἔκκαμεν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς τὸν Αὐγούστου 1843, καὶ ἐπιτροπῆ, ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθεῖσα, ὑπέβλεπεν εἰς τὴν Συνέλευσιν σχέδιον Συντάγματος, τὸ ὁποῖον ψήφισθὲν ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν. Οὕτω τὸ Μεξικὸν ἐγένετο δημοκρατικὴ ὁμοσπονδία. Τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1824 ὁ μὲν Βικτώριος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ὁ δὲ Ν. Βράβος ἀντιπρόεδρος.

Ἐν τούτῳ ὁ Ἰτουρβίδης κατέπλευσε μετὰ τῆς οἰκογενείας του εἰς Λιθόρνον, ἔνθα ἐπληροφορεῖτο τακτικῶς περὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι του συμβαινόντων. Ἐλπίζων δὲ νὰ ἐπωφεληθῆ ἐκ τῆς ἀνωμάλου τοῦ τόπου καταστάσεως, μετέβη εἰς Ἀγγλίαν, ἔνθα ἐξέδωκε προκήρυξιν πρὸς τὸν μεξικανικὸν λαόν, δι' ἧς ἐπειράτο νὰ δικαιολογήσῃ τὸ κυβερνητικὸν αὐτοῦ σύστημα.

Ἡ Συνέλευσις, ἅμα λαβοῦσα γνῶσιν τῆς προκηρυξέως ταύτης, ἀπεκήρυξε προτάσει τοῦ πληρεξουσίου Φραγκίσκου Λομβάρδου τὸν πρῶτον αὐτοκράτορα, καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελε πάλιν πατήσῃ τὸ Μεξικανικὸν ἔδαφος.

Ὁ Ἰτουρβίδης, οὐδεμίαν ἔχων εἰδήσιν περὶ τοῦ ψήφισματος τούτου, ἀνεχώρησε τῇ 11 Μαΐου 1827 ἐκ Σαουθαμπτόνης εἰς Μεξικόν. Τῇ δὲ 14 Ἰουλίου 1824, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου, τῶν δύο υἱῶν του, μικρῶν ἐτι τὴν ηλικίαν, δύο κληρικῶν, τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἰωσήφ Ῥαμὸν Μάλου καὶ τοῦ Πολωνοῦ συνταγματάρχου Καρόλου Βενέκη, κατέπλευσεν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Σώτου, εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν θέσιν, ὅθεν οἱ Ἰσπανοὶ ἀντιβασιλεῖς Ἀντώνιος Γαράκη καὶ Μίνας ἤρχισαν τὰς ἀτυχεῖς αὐτῶν ἐστρατείας. Ἐφάνετο ὡς νὰ ἔλεγεν ἡ μοῖρα γεγωνεῖα τῇ φωνῇ πρὸς τοὺς εἰς τὸν λιμένα τοῦτον πλήρεις ἐλπίδων καταπλέοντας· « Στῆτε, καὶ μὴ παραιτέρω! »

Ὁ Ἰτουρβίδης ἀπέστειλεν ἐκ τοῦ πλοίου τὸν Πολωνὸν Βενέκην εἰς τὴν πόλιν, ὅπως λάβῃ πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, καὶ ἐρωτήσῃ ἐὰν ἡ παρουσία τοῦ αὐτοκράτορος ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν συμφιλίωσιν τῶν διαφόρων κομμάτων, καὶ εἰς τὴν ματαίωσιν πάσης ἀποπειρᾶς ἐκ μέρους τῆς Ἰσπανίας πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀπολεσθείσης χώρας.

Ὁ Βενέκης ἐκόμιζε καὶ συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ πνευματικοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, Ἰγνατίου Τρεβίνου, πρὸς τὸν στρατηγὸν Φίλιππον Γάρζαν, διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας Ταμαουλίπας. Ὁ Γάρζας ἅμα λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰτουρβίδην ἀπάντησιν, ἐν ἣ τὸν προσηγόρευε « Μεγαλειότατον », καὶ θερμῶς τὸν παρεκάλεε ν' ἀποβιβάσθῃ ἄνευ ἀναβολῆς διὰ νὰ σώσῃ τὴν ὑπὸ τῶν κομματικῶν παθῶν κατασπαρτασμένην χώραν· συγχρόνως δὲ ἔθετεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἡγεμόνος οὐ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τὰ μέσα καὶ τὴν ἐπιβρόχην του ὅλην, καὶ τὸν στρατὸν, οὗ αὐτὸς ἦτο ἀρχηγός.

Ὁ Ἰτουρβίδης ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπεβιβάσθη, ὑπὸ μόνου τοῦ Βενέκη παρακολουθούμενος. Πορευθεὶς δὲ πρὸς τὸν Γάρζαν τὸν ἠσπάσθη καὶ τὸν ὠνόμασε φίλον· ἀλλὰ καὶ ὁ Γάρζας τὸν ὑπεδέχθη μετ' ὄλου τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ. Ὁ Ἰτουρβίδης ἐξέθεσε τῷ στρατηγῷ τὰ αἴτια τῆς ἐπικυρότητος του, τὸν διεβεβαίωσε ὅτι ἐπικυρότητος μόνον νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Μεξικανικὴν ἐθνοσυνέλευσιν περὶ τῆς μελετωμένης ἀποβιάσεως τοῦ Ἰσπανικοῦ στρατοῦ, καὶ τῷ ἔδειξεν ἐπιστολὴν τοῦ Σαν-Κάρλου, δι' ἧς οὗτος ὑπέσχετο αὐτῷ (τῷ Ἰτουρβίδῃ) ἐν ὀνόματι τοῦ Φερδινάνδου Ζ'. νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τὸν διορίσῃ μάλιστα καὶ ἀντιβασιλέα, ἐὰν ἐτίθετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ στρατοῦ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Νέξς Ἰσπανίας. Ἐζήτησε πρὸς τούτους ὁ Ἰτουρβίδης πρὸς τὸν Γάρζαν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις δὲν θέλει ἀναγνωρίσει τὸ παρὸν Σύνταγμα, οἱ Μεξικανοὶ πολὺ ὀλίγην πιθανότητα ἤθελον ἔχει ν' ἀποπερτωθῶσιν ἐπιτυχῶς τὸν ἐπικείμενον ἀγῶνα, καὶ ὅτι καλὸν ἦ

θελεν εἶσθαι τὰ κόμματα νὰ λησμονήσωσι τὸ ἀμοιβαῖον μῖσος καὶ νὰ συνενωθῶσιν ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἀποκρούσωσι τὸν κοινὸν ἐχθρόν. « Τὸ ξίφος μου, προσέθηκεν ἐν τέλει, καὶ ὅλην τὴν ἐπιβρόχην μου προσφέρω εἰς τὴν πατρίδα, καὶ εἰμι ἔτοιμος νὰ πολεμήσω ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς. Ἐὰν ὁμως ἡ πατρίς μου δὲν θέλῃ νὰ δεχθῇ τὴν σύμπραξίν μου, θέλω ἀποχωρήσει προθύμως εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, διότι ἐν Εὐρώπῃ ἡ ζωὴ μου διατρέχει κίνδυνον. »

Ἀφ' οὗ δὲ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν τοῦ Σώτου ὁ Γάρζας παρέστησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὅτι καλὸν ἦθελεν εἶσθαι νὰ μὴ καταλύσῃ εἰς τὸ διοικητήριον ἄλλ' εἰς ἄλλην τινὰ ἰδιωτικὴν οἰκίαν. Συγκατετέθη εἰς τοῦτο ὁ Ἰτουρβίδης, καὶ μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ὥρας εἰς ἀξιωματικὸς τοῦ Γάρζα παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν του τῷ εἶπεν ὅτι σύμφωνα μὲ τὸ ψήφισμα τῆς ἐθνοσυνελεύσεως ἀπὸ 28 Ἀπριλίου μετὰ μίαν ὥραν θέλει τουφεκισθῆ. Καὶ ἀφαιρέσας τὰ ὅπλα τοῦ αὐτοκράτορος ἔθεσε σκοποὺς εἰς τὰς θύρας.

Δὲν ἐταράχθη ὁ Ἰτουρβίδης ἀλλ' ἐζήτησε συνδιαλεξίν μετὰ τοῦ Γάρζα, ὅστις κατεπέσθη ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς μέχρις οὗ ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς ἢ ἐν Παδίλλαν συνεδριάξουσα συνέλευσις τῆς Ταμαουλίπας. Ὅθεν καὶ ὁ Ἰτουρβίδης καὶ ὁ Γάρζας παρακολουθούμενοι ὑπὸ 60 ἐνόπλιων ἀνδρῶν ἀνεχώρησαν εἰς Παδίλλαν. Μετὰ τρίωρον ὁδοπορίαν ὁ Γάρζας παρατάξας τὸ ἀπόσπασμά του ἐξέθεσε διὰ μακρῶν πρὸς τοὺς στρατιώτας τὰς πράξεις τοῦ Ἰτουρβίδου καὶ διέταξεν αὐτοὺς ν' ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς ἀρχιστράτηγον· συγχρόνως δὲ τῷ ἀπέδωκε καὶ τὸ ἀφαιρεθὲν ξίφος. Εἶτα ἐζήτησε τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἐκ Σώτου τὸ εἶχεν ἀπευθύνει, καὶ ὁ Ἰτουρβίδης, μὴ θέλων νὰ δεῖξῃ δυσπιστίαν, τῷ τὴν ἀπέδωκεν. Ὁ Γάρζας λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν καὶ προφασίζόμενος κατεπέγουσάν τινὰ ὑπόθεσιν ἐπέστρεψεν εἰς Σῶτον, ἀφ' οὗ παρεκάλεσε τὸν Ἰτουρβίδην, νὰ ἐξοκολούθησῃ τὸν δρόμον του πρὸς τὴν Παδίλλαν ἔνθα ἤθελον πάλιν συναντηθῆ. Ὁ ἀτυχὴς Ἰτουρβίδης ὑπήκουσε χωρὶς κἄν νὰ ὑποπτευθῇ τὴν προδοσίαν τοῦ Γάρζα.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ παρὰ τὴν Παδίλλαν ποταμοῦ ἀπέστειλεν ἕνα τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὴν συνέλευσιν, ἵνα ἐλάβῃ ἐνώπιον αὐτῆς τὰ αἴτια, τὰ παρακινήσαντα αὐτὸν νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν πατρίδα, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, ἵνα δώσῃ προφορικῶς σπουδαιοτάτας τινὰς διασαφήσεις, ἀφορώσας τὸ ἔθνος ὁλόκληρον. Ἐν τῇ συνελεύσει δὲν ἦσαν παρόντα εἰμὴ ἑπτὰ μόνον μέλη, διότι οἱ λοιποὶ ἀντιπρόσωποι, μαθόντες τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἰτουρβίδου, ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγον. Ἐκ τῶν ἑπτὰ πληρεξουσίων οἱ μὲν τέσ-

σαρες εἶπον νὰ μὴ ἐπιτραπῇ τῷ Ἰτουρβίδῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, ὁ δὲ πρόεδρος Ἀντώνιος Γουτιέρεζ δὲ Λάρας ἠρνήθη ψῆφον.

Τότε ὁ ἀξιωματικὸς εἶπὼν ὅτι ὁ Ἰτουρβίδης θέλει εἰσβάλλει εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς βίας ἀπῆλθεν. Ὁ Γάρζας ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε προφθάσει τὸν Ἰτουρβίδην καὶ τῷ ἐπρότεινε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ παραδοθῇ ὡς αἰχμάλωτος, διαβεβαίων αὐτὸν ὅτι ἡ συνέλευσις θέλει τὸν ἀθωώσει καὶ τὸν ἀναγνωρίσει αὐτοκράτορα. Ὁ Ἰτουρβίδης ἐδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην. Ὁ Γάρζας παρουσιασθεὶς εἰς τὴν συνέλευσιν ἐξέθεσε τὰ διατρέξαντα καὶ συνδιελέχθη ἐφ' ἱκανὴν ὥραν μετὰ τῶν πληρεξουσίων.

Ἡ συζήτησις ὑπῆρξε σφοδρὰ καὶ διήρκεσεν ἀπὸ τῆς πρωίας μέχρι τῆς 3 μ.μ. ὅτε, εἰπόντος ἐνός τῶν πληρεξουσίων « Κάλιον ὁ θάνατος τοῦ ἐνός ἢ πάντων, » ὁ αὐτοκράτωρ κατεδικάσθη παμψηφεί ὑπὸ τῶν ἐξ μελῶν εἰς θάνατον, καὶ ὁ Γάρζας διετάχθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ποινὴν ἐντὸς τριῶν ὥρων. Τὴν 3 ὥραν καὶ 19 λεπτά μ.μ. ἐκονοποιήθη τῷ αὐτοκράτορι ἡ ἀπόφασις αὕτη· οὗτος δὲ τὴν ἤκουσε μετ' ἄκρας ἀταραξίας καὶ ἀπηύθυνεν ἔγγραφον πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Ὁ λαὸς τῆς Παδίλλης καὶ ὁ στρατὸς ἔδειξαν μεγίστην πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν, καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθησαν οἱ ἀξιωματικοὶ νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς στρατιώτας τῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν ἡγεμόνα. Τὴν 6 μ.μ. αὐτὸς ὁ Ἰτουρβίδης ἀνήγγειλεν εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τῆς φρουρᾶς ὅτι ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του ἔφθασε, καὶ ἐγκατέλιπε τὸ μικρὸν δωμάτιον, ἐν ᾧ ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦτο πνιγηρὰ. Τὸ δωμάτιον τοῦτο χρησιμεύει σήμερον ὡς σιταποθήκη.

Βήματι σταθερῷ καὶ ἐπηρμένη τῇ κεφαλῇ ἐπορεύθη εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης· ἀταράχως ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς στρατιώτας νὰ τῷ δέσωσι τὰς χεῖρας, καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ ἄκρας εὐλαθείας ἠκροάσθη τῶν παραμυθητικῶν λόγων τοῦ συνοδευσάντος αὐτὸν ἱερέως· εἶτα δὲ καθαρῶ τῇ φωνῇ εἶπε πρὸς τοὺς προϊσταμένους· « Μεξικανοὶ! κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην τοῦ βίου μου στιγμὴν συνιστῶ εἰς ὑμᾶς ἔρωτα πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀγίας ἡμῶν θρησκείας, ἧτις τοὺς ἀγῶνάς σας ἐπέστρεψε καὶ θέλει ἐπιστέφει διὰ τῆς νίκης. Ἀποθνήσκω, συμπολιταί μου, διότι ἦλθον νὰ συνδράμω ὑμᾶς! Ἀποθνήσκω εὐχαριστημένος διότι ἀποθνήσκω ἐν μέσῳ ὑμῶν! Ἀποθνήσκω ἐντίμως καὶ οὐχὶ ὡς προδότης! Ὁ θάνατός μου οὔτε τὰ τέκνα μου οὔτε τοὺς ἀπογόνους μου θέλει κατασχύνει, διότι προδότης δὲν εἰμαι—δὲν εἰμαι! Ἰποτάσσεσθε εἰς τὴν κυβέρνησίν σας· ἐκτελοῦντες δὲ ὅ,τι αὕτη σας διατάττει, θέλετε εἶσθε τέκνα ἀγαπητὰ τοῦ Θεοῦ. Δὲν λαλῶ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ πνεύματος ἀλαζονείας κι-

νούμενος, διότι οὐδέποτε ἐγνώρισα τὸ πάθος τοῦτο. Τοῖς ἐχθροῖς μου συγχωρῶ!»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἱερέα τὸ ὄρολόγιόν του καὶ τὸ κομβολόγιον, τὸ ὅποιον ἔφερε συνήθως περὶ τὸν λαϊμόν του· συγχρόνως δὲ τῷ ἔδωκε καὶ μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρωτότοκόν του υἱὸν καὶ χρηματικὸν τι ποσὸν, ἵνα διανεμηθῇ εἰς τοὺς στρατιώτας, τοὺς διαταχθέντας νὰ ἐκτελέσωσι τὴν καταδίκην. Εἶτα ἐγονάτισεν, εἶπεν ἔν « Πάτερ ἡμῶν » καὶ ἀπέθανε, πληγὴς ὑπὸ τριῶν μὲν σφαιρῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν, τριῶν δὲ κατὰ τὴν καρδίαν.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ σωτήρος τοῦ Μεξικῶ, δολοφονηθέντος ὑπὸ μικρᾶς πολιτικῆς συνελύσεως, συνελθούσης ἐν ἀπομακρυσμένῃ τοῦ ἐκτεταμένου τοῦ κράτους γωνίᾳ. Οἱ δῆμοί του ἔλαβον μετ' οὐ πολὺ ἀντάξια ὧν ἐπραξάν, διότι πάντες ἀπέθανον ἐκ βιαίου θανάτου· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πόλις τῆς Παδίλλης, ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς παρανόμου καταδίκης, παρήκμασεν ἐντελῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, πεσοῦσα ὀλοκαύτωμα τρόπον τινὰ πρὸς ἐξίλεωσιν τῆς σκιᾶς τοῦ δυστήνου Ἰτουρβίδου.

Ὁ πρωταίτιος τοῦ πολιτικοῦ τούτου φόνου ἦτο ὁ στρατηγὸς Γάρζας, ὅστις φύσει διπρόσωπος καὶ ἄπιστος ἐνεκόλαψεν αἰώνιον αἴσχος ἐπὶ τοῦ ὀνόματός του καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας του Ταμουλίπας. Ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ εἰδοποιήσῃ διὰ τοῦ Βενέκη τὸν αὐτοκράτορα περὶ τοῦ ἐκδοθέντος ψηφίσματος τῆς ἐθνοσυνελύσεως τὸν ἠπάτησε προσκαλέσας αὐτὸν ν' ἀποβιβάσθῃ.

Μετ' ἀνηκούστου ταχύτητος διεδόθη καθ' ὅλην τὴν ἐκτεταμένην χώραν ἡ εἰδησις τοῦ τραγικοῦ τούτου συμβάντος. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Μεξικανῶν ἐθρήνησαν εἰλικρινῶς τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός, ὁ γὰρ ὅμως καὶ ἡ συνέλευσις ἔμειναν σχεδὸν ἀδιάφοροι. Ὁ τύπος ἐμέμφθη πικρῶς τοὺς συμβουλευσαντας τὸν ἀτυχῆ Ἰτουρβίδην νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Γάρζαν εὐχαριστήριον ἔγγραφο ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως καὶ σύμπαντος τοῦ ἔθνους διὰ τὴν πράξιν του, καὶ τῷ προσέφερε τὴν πρώτην χηρεύασαν θέσιν στρατιωτικοῦ ἐπιθεωρητοῦ· ἀλλ' ὁ Γάρζας, φοβούμενος τὴν κοινήν γνώμην, ἀπεποιήθη τὸν προβιθασμὸν τοῦτον. Ἡ ἐπαρχία τῆς Ταμουλίπας τῷ ἀπένευσε τὸν τίτλον « τοῦ εὐεργέτου τῆς ἐπικρατείας » (Bene merito del estado).

Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν, ὁ ἐπιδοκιμάσας ἐπισήμως τὴν ἄτιμον πράξιν τοῦ Γάρζα, ἐγένετο αὐτόχειρ μετὰ τινὰ ἔτη ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ τάφου τοῦ Ἰτουρβίδου.

Τὸ πτώμα τοῦ καταδικασθέντος αὐτοκράτορος ἔμεινεν ἐπὶ τινὰ ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ μελαγχολικῇ

πόλει τῆς Παδίλλης, μέχρις οὗ ὁ δικτάτωρ Σάντα-Άννας διέταξε τῷ 1833, ἵνα τὰ ὄσῃα του μετακομισθῶσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Τὸ 1838 ἐναπετέθησαν αὐτὰ μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ παρατάξεως εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου, ὅθεν τῇ 24 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετεκομίσθησαν καὶ ἐνεταφιάσθησαν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῶ.

Ὁ Βουσταμέντης καὶ οἱ Ἰτουρβιδισταὶ κατέθεσαν τὰ ὄσῃα τοῦ προσφιλοῦς αὐτῶν ἡγεμόνος μακρὰν τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ναῶ ταφέντων ὀστέων τοῦ Ἰδάλγου καὶ τῶν πρώτων ἐπαναστατῶν, μὴ θέλοντες νὰ βεβηλώσωσι τὴν μνήμην τοῦ αὐτοκράτορος, ἐναποθέτοντες αὐτὰ πλησίον τῶν λειψάνων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ζῶντες τοσοῦτον αἰσχροῦ τὸν ἐπολέμησαν.

Ἡ σύζυγος τοῦ Ἰτουρβίδου, ἣτις δὲν εἶχεν ἀποβιβάσθῃ τοῦ πλοίου, ἄμα μαθοῦσα τὸν τραγικὸν αὐτοῦ θάνατον ἀπέπλευσε μετὰ τῶν τέκνων της εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἔνθα ἔζη μακρὰν τοῦ κόσμου ἐξ ἐτησίας συντάξεως ὀκτακισχιλίων δολλαρίων, χορηγηθείσης αὐτῇ παρὰ τῆς μεξικανικῆς κυβερνήσεως. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰτουρβίδου ἀνατραφέντες ἐν Εὐρώπῃ κατεῖχον μετὰ ταῦτα διαφόρους θέσεις ὡς ὑπάλληλοι τῆς μεξικανικῆς Δημοκρατίας.

Ἐνὸς τῶν υἱῶν τούτων ὁ πρωτότοκος, νέος ὡς δεκαπενταετῆς τὴν ἡλικίαν, λέγεται ὅτι ἀνηγορεύθη παρὰ τοῦ νῦν βασιλευόντος αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ διάδοχος τοῦ μεξικανικοῦ θρόνου.

I. II.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἐθνικὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866 ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ· τὸ μὲν ἑρπτολόγιον ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τοῦ ἱεροδιδασκάλου Κ. Εὐγ. Κλεοβούλου· τὸ δὲ ἀστρονομικὸν μέρος συνετάχθη παρὰ τοῦ Κ. Ἰ. Γ. Παπαδάκη καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἀθηνῶν Ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Ἔτος σ'. ἐν Παρισίοις.

Ὁμολογητέον ὅτι ὁ Κ. Μ. Βρετὸς ἐκδίδων ἡμερολόγιον κατώρθωσεν ὅ,τι οὐδεὶς ἡμερολογίου ἐκδότης κατώρθωσεν ἀπ' αἰῶνος. Μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἡμερολόγια ἐχρησίμευσαν εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ἡμερομηνίας, τῶν ἑορτῶν, τῶν ἐκλείψεων, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς παροδικὴν τινὰ καὶ πρόσκαιρον ψυχραγωγίαν ὀσάκις περιεῖχον καὶ περιεργὰ ἀνέκδοτα παρελθόντος δὲ τοῦ ἔτους ἐρρίπτοντο μετὰ τῶν ἀχρήστων ὡς παρελθούσης καὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τὸ Ἐθνικὸν ὅμως ἡμερολόγιον διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐν αὐτῷ εἰδήσεων προεχειρίσθη εἰς βιβλίον ἄξιον νὰ τάσσεται πλησίον ἐκείνων, τὰ ὅποια φυλάτ-

Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ Βιβλιογραφικῷ Δελτίῳ τῶν Παρισίων, τῆς 5 Νοεμβρ. 1865.

« Ἡ Γερμανία ἐστὶν ἡ προνομιοῦχος γῆ τῆς φιλολογίας καὶ τῆς κριτικῆς, εἰς ἐν δὲ τῶν τέκνων αὐτῆς, τὸν Ὄτφριδ Μύλλερ, ὀφειλομένη τὴν ὠραίαν Ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου. Εἰς τῶν ἡμετέρων καθηγητῶν, ὁ Κ. Hillebrand, μετέφρασεν αὐτήν, σχολιάσας, καὶ προτάξας μελέτην περὶ τοῦ Μύλλερ καὶ τῆς ἱστορικῆς σχολῆς τῆς Γερμανίας. Μετὰ τὸν Βίγγκελμαν, ὁ Μύλλερ ὑπῆρξεν ὁ ἐνδοξότερος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης. Τῶν κεκοιμημένων βιβλίων μηδὲν ἀρκούντων τῇ περιεργείᾳ αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ὡς σπουδαστὴ ἐπιτοπίως τὴν κλασσικὴν γῆν ἣν εἶχε προμνηστεύσει οὕτως εἶπειν. Ἀπροσδόκητος δὲ θάνατος ἀφῆρπασεν αὐτὸν, τσσακροντούτη, μετὰ τῶν λειψάνων τῶν Δελφῶν. Ἄλλ' ἡ ἱστορία αὐτοῦ ἔσται μνημεῖον τῆς μεγάλης αὐτοῦ σοφίας καὶ ἀρκεῖ ὡς ἀποθανάτιση αὐτόν. Συμπληρωτικαὶ σημειώσεις τοῦ μεταφραστοῦ συνοδεύουσι τὸ ἔργον τοῦ Μύλλερ καὶ καθιστᾶσιν αὐτὸ πολῦτιμον εἰς τοὺς φίλους τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. »

« . . . Πρὶν ἢ καταλίπωμεν τὴν Ἀνατολὴν μνημονεύσωμεν τοῦ Δοκιμίου περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἱστορίας τῆς Τουρκίας ὑπὸ τοῦ Κ. Bélin, διεργκνέως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικῆς Πρεσβείας. Ὁ συγγραφεὺς διήρσε τὸ ἔργον αὐτοῦ κατὰ βασιλείας ἀρμόμενος δὲ πιστῶς ἐκ τῶν ἱστορικῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, περιγράφει τὸ νομισματικὸν αὐτῆς σύστημα, τὸ τῶν προῦπολογισμῶν, τὸ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ τὸ τῆς ἐξελέγγεως. »

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΕΣΑΡ (α).

Τῷ διευθυντῇ τῆς Παρδώρας.

Ἐπιστέλλων ὑμῖν τὸν ἐπιτάφιον λόγον, τὸν ἐκφωνηθέντα ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλομαχνησίως τῇ ε'. Αὐγούστου τοῦ αὐμδ' εἰς τὸν ἀοίδιμον Γρηγόριον Κωνσταντᾶν, ὑπὸ Ἀλεξ. τοῦ Πέσσαρος, ἐλπίζω ὅτι ἀξιώσετε αὐτὸν τῆς δημοσιεύσεως διὰ τε τὸν ἐπιτιμῶμενον καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ λόγου ἀξίαν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κωνσταντᾶς γνωστὸς εἶναι καὶ ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἐξ ὧν ὁ τῆς φιλοσοφίας Καθηγη-

(α) Τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν μετὰ τοῦ συνημμένου ἐπιταφίου λόγου δημοσιεύσωμεν προθύμως, ὡς περιέχουσιν εἰδήσεις περὶ τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου Γρηγ. Κωνσταντᾶ, καθὼς καὶ περὶ ἄλλου διδασκάλου συντελέσαντος μὲν μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ἡμετέρου γένους, ἀναξιοπαθεύοντος δὲ σήμερον.

τῆς Κ. Φίλιππος Ἰωάννου ἀπὸ τῆς τοῦ Πανεπιστημίου Καθέδρας ἀπήγγειλε τῷ 1845, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὁ παρὼν ἀφηγείται λόγος, καλὸν κρίνω νὰ ὑπομνήσω εἰς ὑμᾶς ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ διδασκάλου Ἀλεξάνδρου, τοῦ συντάξαντος τὸν λόγον. Καὶ τοῦτο καθ' ὅσον γινώσκω ὅτι ἡ Παρδώρα τιμᾷ τοὺς ἀκριφῶδες ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας μοχλοῦντας καὶ φιλοτίμως σπουδάζει νὰ διδάσκη τοὺς Ἕλληνας ἀναγνώστὰς καὶ τὰλλα τὰ καλὰ καὶ δίκαια καὶ μάλιστα τὸ πρὸς τοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος ὀφειλόμενον σέβας.

Ἀλέξανδρος λοιπὸν ὁ Πέσαρ, υἱὸς Ἰωάννου Οἰκονόμου Πέσαρος τοῦ κωφοῦ ἐπιλεγομένου, οὗ τινος πολὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὁ ἔπαινος (α), ἐγεννήθη τῷ 1797 ἐκ δὲ τῆς πατρίδος Τυρνάβου κατὰ τὸ 1814 εἰς τὸ ἐν Σμύρῃ περικεδῆς φιλολογικὸν Γυμνάσιον ἐλθὼν, τὸ στάδιον τῶν μαθημάτων εὐδοκίμως διήνυσε. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς πολλαπλασίαισιν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ ταλάντου ἀκαμάτως ἠγωνίσθη καὶ ἐν Ταϊγιάνῳ καὶ ἐν Σύρῃ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἰδιαιτέρῃ πατρίδι, τῇ ἀτυχεῖ Θεσσαλίᾳ, ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1857 ἔτους, ἔξ μὲν ἔτη ἐν Τρικάλαις, τὰ δὲ λοιπὰ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐν Μηλιαῖς τῆς Θεσσαλομαγνησίας. Ὀπόση δὲ ἦτο ἡ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ εὐδοκίμησις ὁμολογοῦσι μὲν οἱ ἀξιωθέντες αὐτῆς, μαρτυροῦσι δὲ καὶ τὰ συχνὰ πρὸς αὐτὸν προσκλητήρια εἰς διδασκαλίαν τῶν Λαρισσίων, Θεσσαλονικέων, Σεβραίων, Τρικκαίων καὶ ἄλλων πόλεων, εἰς ὅσας ἡ φήμη αὐτοῦ ἦν ἐξηλωμένη, ἀποδεικνύει δ' ἀναντιρρήτως καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντᾶ. Διότι οὗτος εἶπερ τις καὶ ἄλλος ἱκανὸς ὢν γινώσκει καὶ τιμᾶσαι καὶ παιδεῖν καὶ ἀρετὴν, ἐξ ὧν εἶδε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἐν Σύρῃ καὶ ἐν Μηλιαῖς τετραετίαν διδάξαντα μόνον αὐτὸν ἐνόμισεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ διδάξῃ εὐδοκίμως καὶ ἐν τῷ σχολεῖῳ τῆς οἰκείας πατρίδος, τὸ ὁποῖον αὐτὸς μετὰ τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων Α. Γαζῆ καὶ Δ. Φιλίππιδου καθιδρύσας καὶ βιβλιοθήκῃ πολυτίμῳ πλουτίσας καὶ δι' ἐλαιῶνος προσοδοφόρου προικίσας, ἀγρούπων ἐμερίμνα ὁ μακάριος ὅπως καὶ λύχνον ἐπὶ τῆς οὕτω παρσκευασμένης λυχνίαις ἐπιθήσῃ φερέγγυον καὶ φαίνοντα πᾶσι τοῖς περιεστῶσι. Καὶ τοιοῦτον ἐφρόνει τὸν ἡμέτερον Πέσαρ' καὶ προσε-

(α) Εξύμνησε τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν σοφίαν τοῦ αἰοιδίμου τῆς Τυρνάβου ἐγκαυχήματος Ἰωάννου Οἰκονόμου ὁ ἀκάματος Μ. Κ. Κούμας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων (Τόμ. ΙΒ') καὶ ἐν τῇ συνῆσει τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας σελ. 234 ἐνθα « κοινὸν πατέρα καὶ εὐεργέτην τῆς Θεσσαλίας » εἰκότως ἀποκαλεῖ αὐτὸν. Καὶ Δανιὴλ δ' ὁ Φιλίππιδης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ῥουμανίας (Τόμ. ἁ. Μέρ. ἁ. ἐπιλεγ. σελ. 8.17) θαυμάζει τὸν ἄνδρα, ἀριζήλον παράδειγμα διδασκαλίας καὶ τοῦτον μετὰ Μακαρίου καὶ Μπαλάνου τοῖς φιλολόγοις προτιθέμενος. Εἶρηκε δὲ τινα περὶ αὐτοῦ καὶ Σοφ. Κ. Οἰκονόμου ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ἐν Φραγκίσκῳ τῷ Κόκκῳ.

κάλεσε λοιπὸν αὐτὸν ἐν Τρικάλαις μετὰ τὴν ἐν Μηλιαῖς τετραετῇ διδασκαλίᾳ (1833—1837) ἐξαστίαν διδάξαντα διὰ τοῦ ἐξῆς γράμματος. « Τὴν Σὴν μοι τριπόθητον ἐλλογιμότητα ἐκ μέσης τῆς ψυχῆς κατασπάζομαι ἐπευχόμενος αὐτῇ υγιάν καὶ πάντα τὰ ἐφετά. Διὰ τί, φίλτατε, μᾶς ὑστερεῖς τὴν ἐφετὴν παρουσίαν σου; Εἶμι βέβαιος ὅτι καὶ οἱ Τρικκαῖοι καὶ ἄλλοι ἐπιθυμοῦν νὰ σὲ ἔχουν παρ' ἑαυτοῖς, ὡσπερ καὶ ἡμεῖς. Τὸ συμφέρον σου ὁμῶς εἶναι νὰ προτιμῆσῃς τὰς Μηλιαῖς παντὸς ἄλλου τόπου καὶ διὰ τὴν εὐζωίαν καὶ διὰ τὸ κέρδος σου. Ἡ χώρα ἐν γένει καὶ ἕκαστος Μηλιώτης προθυμοῦνται νὰ σὲ ὠφελήσῃ καὶ ὑπὲρ δύναμιν. Πρὸς τῷ συμφωνηθέντι μισθῷ ἔξεις καὶ τυχερὰ πάμπολλα δι' ὅλα λοιπὸν ταῦτα προτιμητέα σοι αἰ Μηλιαῖς. Ἄμα λοιπὸν ἦρος, ἢ καὶ πρότερον, τάχυνον ἐλθεῖν ὡς τοὺς περιμένοντάς τε κεχηνότι στόματι. Πρὸς τοῦτοις παραμυθίαις καὶ ἐμὲ τὸν γέροντα, ὅστις ἔμεινα μονόλυκος. Ἐρῶσο τῇ 30 Ὀκτωβρίου 1842 ἐκ Μηλιῶν.

Ὁ φίλος καὶ λάτρης σου Γρηγόριος Κωνσταντᾶς. » Ταῦτα ἔγραψεν ἐκεῖνος, οὗ τὴν γλῶσσαν οὐδέποτε κολακεῖα ἔγραψεν, ἀλλὰ πως μᾶλλον ἐφαίνετο ἀπότομος καὶ τραχύτερος τῶν δοκουσῶν κακίων σκώπτῃς καὶ κατήγορος, ἢ ἐπαινέτης ἀνυπάρχων ἀρετῶν. Ἀλλ' ἐτελεύτησε τῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ αἰοιδίμος, καὶ δὲν εἶδε τὸν φίλον, ὃν ἐλάτρευε, τὴν παραμυθίαν τῆς μονότητος αὐτοῦ, τὸν κεχηνότι στόματι περιμενόμενον. Δεκατέσσαρα ἔτη ἐδίδαξεν ὁ Πέσαρ ἐν Μηλιαῖς, μόνος διδασκαλός, καὶ τὴν υγιάν αὐτοῦ ἐκδαπανήσας πρὸς φωτισμὸν τῶν ἰδίων συμπολιτῶν ἀλλὰ γενόμενος θυμὸς ἀδικίας καὶ ἀχαριστίας, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ λησταῖς περιπεσῶν, οἵτινες ἀφῆρσαν πᾶν ὅ,τι ἐκέκτητο, μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπου σήμερον κεῖται ὡς ἀχρηστον ναυάγιον τιμαλφούς ἐμπορίας, παρημελημένος, σεσιγημένος, ἐν πενίᾳ καὶ ἀπορίᾳ, οὐδὲν ἄλλο τοῦ ταλαιπώρου γήρκατος σύντροφον ἔχων, παρὰ τὴν πικρὰν ἔνοιαν ὅτι ἀποθνήσκων καταλείπει παντάπασι ἀπορον καὶ ἀνελπιν τὴν μόνην παραμυθίαν τῶν δεινῶν αὐτοῦ, ἀδελφῆν, ἥτις σὺν αὐτῷ οὕσα ἀπώλεσε καὶ εἴτι ἐλαχεν εἰς αὐτὴν τοῦ μοναδικοῦ τῆς βίου παραμυθίαν!

Ἀθήνησι τῇ 5 Μαΐου 1865.

Α. Δ.

Ἰδοὺ ὁ ἐπιτάγιος λόγος.

Φρόντισον περὶ ὀνόματος' αὐτὸ γὰρ σοι διαμένει ἢ χίλιος μέγαλοι θοασυρεὶ χρυσοῦ. Ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνα διαμένει. Σειράχ. Κεφ. με', 12. 13.

Λυπηρὰ περίστασις πρὸς λυπηρὸν καθήκοντος ἐκπλήρωσιν μᾶς συνήγαγεν ἐξαίφνης, φίλοι ἀκρασταί, εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον περίβολον. Ὁ σοφὸς διδασκάλός μας, ὁ ἐνθερμὸς τῆς εὐτυχίας καὶ δόξης τῆς πατρίδος μας ζηλωτῆς, τὸ τελευταῖον καύχημα τῆς

ταπεινῆς μας κόμης, ὁ συνετὸς εἰς τὰς ἀπορίας μας σύμβουλος, ὁ σεβαστὸς πατήρ μας Γρηγόριος Κωνσταντᾶς ἐπέθηκε σήμερον ἀνόσως καὶ ἀνωδύνως τέλος εἰς τὸ μακρὸν καὶ πολυήμερον στάδιον τῆς ἀγαθῆς καὶ κοινωφελοῦς ζωῆς του. Ἡμεῖς δὲ ὅλοι σκυθρωποὶ καὶ κατηρεῖς συνήλθομεν νὰ ἀποδώσωμεν πρὸς αὐτὸν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν, καὶ νὰ τῷ προσφέρωμεν μικρὸν σημεῖον τῆς χρεωστομένης μεγίστης εἰς τὴν μνήμην του εὐγνωμοσύνης μας. Μικρὸν, μικρότατον βέβαια, καὶ ἀνάλογον τῆς ἐδικῆς μας ἀδυναμίας καὶ μικρότητος, καὶ ὄχι τῆς εὐρείας σοφίας, καὶ τῶν μεγάλων εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας ἡ πατρίς μας ἀπῆλαυσε παρὰ τοῦ μακαρίου τούτου ἀνδρός.

Ὁ αἰοιδίμος διδασκάλος γεννηθεὶς ἀπὸ ἀγαθοῦ μὲν καὶ εὐσεβεῖς γονεῖς, ταπεινῆς ὁμῶς χρηματικῆς καταστάσεως, συνησθάνθη σύγκαιρα τὰ δῶρα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡ θεῖα χάρις τὸν ἐπροίκισε, καὶ ἀπεράσισε νὰ μὴ κρύψῃ, ἀλλὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὸ δοθὲν αὐτῷ τάλαντον. Δὲν προσηλώθη λοιπὸν εἰς ἀπόκτησιν φθαρτοῦ καὶ προσκαιροῦ πλοῦτου, δὲν ἠθέλησε νὰ κοπιᾷ μόνον πρὸς ἰδίαν του ἀπῆλαυσιν, δὲν ὑπέφερε διὰ νὰ ζῆσῃ μόνον δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ὅλους τοὺς συμπατριώτας του, δι' ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς του, κατὰ τὸ σοφὸν λόγιον « Κτανοήσατε ὅτι οὐκ ἔμοι μόνον ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδεῖν ». Ζηλωτῆς δὲ γενόμενος τοῦ κοινωφελοῦς παραδείγματος τῶν αἰοιδίμων διδασκάλων Ζαχαρίου καὶ Ἀνθίμου, οἵτινες, ἂν καὶ καθιερώθησαν ἐκ νεαρῆς ἡλικίας, ὡς ἄλλοι Σαμουὴλ, εἰς λειτουργίαν τοῦ θεοῦ βήματος, δὲν ὑπέφεραν νὰ περικλειώσῃ τὴν ἀρετὴν τῶν ἐντὸς τῶν στενῶν τοῦ μικροῦ τῶν ἡσυχαστηρίου ὀρίων, ἀλλὰ τὴν ἐξέτειναν καὶ εἰς τῶν ἄλλων συμπατριωτῶν του τὴν κοινὴν ὠφέλειαν. Ἀλλ' ὁ μακάριος διδασκάλος θέλων νὰ κατασταθῇ ὠφελιμώτερος, καὶ νὰ ἀνυψώσῃ καὶ τὸ ἴδιον, καὶ τῆς πατρίδος τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ταπεινότητος, ἀφῆκε πατρίδα καὶ συγγενεῖς, ἀπῆλθεν εἰς ξένους τόπους, καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους, ὑπέφερε κόπους καὶ στενοχωρίας διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ μόνου ἀγαθοῦ, τοῦ μόνου ποθητοῦ, τοῦ χρήματος τῆς σοφίας, καὶ οὕτω ἐπέτυχε τοῦ σκοπομένου. Διότι διὰ τῆς βιβλικῆς σοφίας, καὶ τῶν πολυειδῶν γνώσεών του, διὰ τῶν πολυκρίθμων μαθητῶν του, διὰ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων του, ὄχι μόνον ἰδίαν δόξαν ἀπῆλαυσε, καὶ τὸ ταπεινὸν ὄνομα τῆς οἰκογενείας του ἀνύψωσε, καὶ ἐν μεγαλοπύλῃσιν ἐτιμῆθη, καὶ σεβαστοῖς ἀξιωμακοῖς περιεβλήθη, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστάνων καὶ δυνατῶν ἐκάθισεν' ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν πατρίδα μας ἐξέχεε πολλὴν δόξαν' διότι ἡ πενιχρὰ καὶ ἄσημος πρότερον κόμη μας διὰ τὴν παιδείαν καὶ φήμην τοῦ μακαρίου διδασκάλου, καὶ τῶν συμπα-

τριωτῶν, συναδελφῶν καὶ συνεργατῶν του, τοῦ αἰοιδίμου Ἀνθίμου Γαζῆ, καὶ Δανιὴλ Φιλίππιδου, ἐγενεε γνωστοτάτη καὶ εἰς τὰ μακροβύτατα μέρη. Μέγιστον εὐεργέτημα, φίλοι συμπατριῶται, μέγιστον πλοῦτον ἐπρόσφερε καὶ πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς ὅλον τὸ ἔθνος ἢ τριάς τῶν ἀειμνήστων τούτων ἀνδρῶν τὴν ἐκτεταμένην παιδείαν τῶν, τὰς ἀρετὰς τῶν, τὰ πολυειδῆ, καὶ κοινωφελῆ συγγραμμάτα τῶν, τὸ σχολεῖόν μας. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ὁμογενεῖς καὶ εὐχαρίστησαν καὶ πολλάκις μέλλουν ἐπικξίως νὰ εὐχαριστήσωσιν εἰς τὴν μνήμην καὶ τούτων τῶν εὐεργετῶν τῶν. Μερικὸν δὲ καὶ ξεχωριστὸν χρέος ἡμῶν σήμερον εἶναι νὰ προσφέρωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας εἰς τὸν τάφον τοῦ μακαρίου διδασκάλου, τὴν χρεωστομένην ὄχι μόνον διὰ τὰς ἰδίαις του εὐεργεσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν συναδελφῶν του, τῶν ὁποίων τὰ λείψανα καὶ τοὺς τάφους κατέχουσι ξένοι γαίχι. Εὐγνωμοσύνην δὲ χρεωστοῦμεν νὰ δεῖξωμεν ὄχι μόνον μὲ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου κοινὸν πένθος μας, ἀλλὰ μάλιστα μὲ τὴν διατήρησιν τοῦ πολυτίμου καὶ κοινωφελεστάτου καθιδρύματος, τὸ ὁποῖον μετὰ τόσων ἐξόδων, κόπων καὶ ἰδρύτων καθιδρύσαν, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὅλοι γνωρίζετε, μὲ πόσῃ φροντίδᾳ ἕως τῆς ἡμέρας ὁ αἰοιδίμος ἐφρόντιζε' καὶ ἡ μόνη λύπη, ἥτις ἐπίκρανε τὰς τελευταίας ἡμέρας του, ἦτο ἡ ἀδελότης τῆς μελλούσης τύχης τοῦ ἀγαπητοῦ του σχολείου. Δεῖξατε τὴν εὐγνωμοσύνην σας μὲ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων σας, καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν ὁμολογίαν, καὶ μὲ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος. Διότι οὕτω ἡμπορεῖ νὰ δεῖξῃ πολλαπλάσιον καρπὸν ὁ ἀγαθὸς σπέρμα, τὸν ὁποῖον ἐκείνοι κατέβαλον, καὶ θέλομεν φανῆ ἄξιοι κληρονόμοι τῶν εὐεργετημάτων τῶν. Ταύτην μόνην τὴν εὐγνωμοσύνην σὲς ζητεῖ ὁ σεβαστὸς μας διδασκάλος, ταύτην μόνην τὴν τιμὴν εἰς τὴν μνήμην του. Αὐτὰς τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁποίας πολλάκις ζῶν σὲς ἔκαμνεν, αὐτὸς καὶ νεκρὸς σήμερον ἐμπροσθέν μας κείμενος ἀπευθύνει τελευταῖον. Δάκρυα δὲ διὰ τὸν θάνατόν του οὔτε ἀπὸ συγγενεῖς, οὔτε ἀπὸ φίλους, οὔτε ἀπὸ κανένα ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς καὶ συμπατριώτας θέλει. Διότι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν εὐτύχημα, καὶ καλὸν δικαίως λογίζεται ὁ θάνατος. « εἰ θάνατε, καλὸν σου τὸ κρίμα ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἐπιδομένῳ καὶ ἐλασσομένῳ ἐν ἰσχύϊ, ἐσχατογέρῳ. » Τὴν δὲ εὐτυχίαν τοῦ παρόντος κόσμου ἐπισφράγισε μὲ τὸν πλήρη ἀριθμὸν τῆς ἀγαθῆς του ζωῆς, καὶ τοῦ αἰωνίου μνημοσύνου του. « Ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνα διαμένει ». Ἄς ὑψώσωμεν δὲ ὅλοι οἱ περικυκλοῦντες τὴν τελευταίαν ταύτην κατοικίαν τοῦ διδασκάλου μας χεῖρας καὶ καρδίας πρὸς τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ πολυευσπλάγχνου Θεοῦ, καὶ ἂς παρακαλέσωμεν νὰ συγχωρήσῃ

πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, ὅσα ὡς ἄνθρωπος ἤμαρτεν, ἔκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ νὰ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐν κόλποις Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, ἐπιφωνοῦντες, ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτὸν, ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτὸν, ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτόν!

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 4, 1865.

Τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας καθηρέθη, δυνάμει τοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως δοθέντος δικαιώματος τῇ Βουλῇ ἀπεδέξατο δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν καθαιρέσιν.

Ὁ Κ. Σπόνεκ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ πάλιν ὑπουργικὴ μεταβολή. Τὸ ὑπουργεῖον, ὅπως λάβῃ κενρὸν νὰ μελετήσῃ νομοσχεδία τινα, ἐζήτησε τὴν συναίνεσιν τῆς Βουλῆς ἵνα διακόψῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς ἄλλα 8½ ψῆφοι πρὸς 70 ἀπέβριψαν τὴν αἴτησιν διὸ τὸ ὑπουργεῖον ὑπέβαλε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. Γενομένης δὲ δεκτῆς προσεκλήθη ὁ Κ. Βούλγαρης ἵνα συγκροτήσῃ ἕτερον.

Ἀπὸ τῆς 15 Ὀκτωβρίου αἰωνίως ὑπουργικὰς μεταβολὰς ἀναγγέλλομεν τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον τοῦ Κ. Δελιγεώργη ἔζησεν ἡμέρας 11, τὸ τοῦ Κ. Βούλγαρη 3, τὸ δεύτερον τοῦ Κ. Κουμουνδούρου ὡσαύτως 3, καὶ τὸ δεύτερον τοῦ Κ. Δελιγεώργη 14. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Κ. Ζαήμης, ὅστις ἦτο μέλος τοῦ ὑπουργείου τούτου, εἶχε παραιτηθῆ ἅμα καθαιρεθέντος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Μὴ καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ Κ. Βούλγαρη ὑπουργεῖου, συνεκροτήθη τὸ ἐξῆς:

1. Ροῦφος, πρόεδρος καὶ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.
2. Σκαλτσᾶς ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν.
3. Δαρειώτης ἐπὶ τῶν ἐκκλησι. καὶ τῆς παιδείας.
4. Νικηλόπουλος ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν.
5. Σωτηρόπουλος ἐπὶ τῶν οικονομικῶν.
6. Νικ. Μπουντούρης ἐπὶ τῶν ναυτικῶν.
7. Μπαλασόπουλος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν.

Ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν εἰσὶν ἐκ τῶν περὶ Βούλγαρη, οἱ δὲ ἐκ τῶν περὶ Κουμουνδούρου ὑπεσχέθησαν δὲ, ὡς λέγεται, οἱ δύο οὗτοι κομματάρχαι νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ νέον ὑπουργεῖον.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ 576 φυλλαδίῳ αἰνίγματος
καὶ τοῦ γρίφου.

Ποίησις. — Οἴησις.

Ἐξ οὐρανοῦ σημεῖον ὡς κομήτης ἐφάνη.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Τρία μόνον φωνήετα, ἄνευ πλοκῆς συμφώνων,
Τὴν κλήσιν μου ἄποτελοῦν, πλήρ με καρδίας πόρον
Θὰ ἀνατρέξῃς βίβαια ἕως εἰς τὴν ἀρχὴν μου,
Ἀραμνησθεῖς τὴν μόρσιμον, φίλε, παρεκτροπὴν μου.

Κ. Π. Υ.

ΓΡΙΦΟΣ.

γ

